

1953

SLOVENSKI ČEBELAR

11

1953

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV
ZA SLOVENIJO

ST. 11 — LJUBLJANA, 1. NOVEMBRA 1953 — LETNIK LV

VSEBINA

Dr. Leon Kocjan: Razširjenost in načini razširjanja pršičavosti pri čebelah	289
Jože Rac: O zazimovanju in vlažnosti v panjih Slavko Raič: Pravočasna izmenjava matic	293
Jože Stabèj: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu (Nadaljevanje)	297
Leopold Debevec: Čebelarska opravila (November—december)	305
Dr. Vital Manohin: Kakšna bo zima 1953—1954	306
Ivan Žunko: Če ima prevaževalec smolo	309

OPAZOVALNICE:

Poročilo za september	312
---------------------------------	-----

MALI KRUHEK:

Ali res lipa čebele samo moti? — Med od suše — Čebelji strup proti raku — Preprost topilnik — Edmund Hillary — Mehanično opravljanje kulturnih rastlin. — XV. mednarodni čebelarski kongres — Čebele jedo jajčeca — Kdo bi mislil	314
---	-----

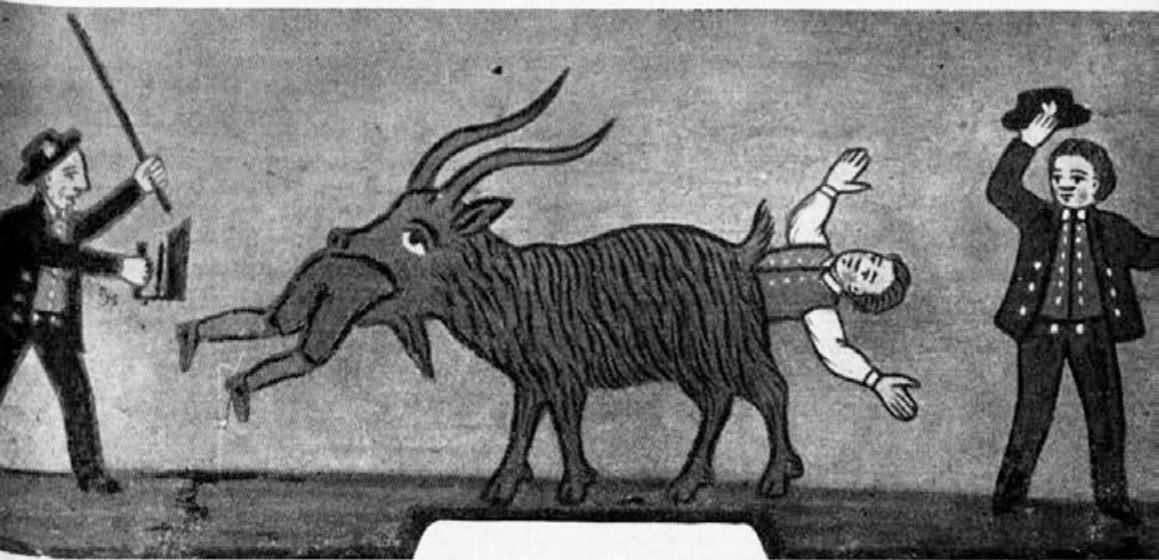
NAŠA ORGANIZACIJA:

Poročilo o II. rednem občnem zboru ZČDS (Konec)	316
Iz sejnih zapisnikov Zveze	317
Dopisi: Ob petdesetletnici ustanovitve Čebelarskega društva v Kranju — Krško čebelarsko društvo	318

SLIKE:

Uvodna vinjeta: Panjska končnica s krojači	289
Pršice v vzdušnicah čebel	291
Odkloni temperature in padavin od 100-letnega povprečka	307
Napajalnik za ameriški panj	313
Slike s čebelarske razstave v Kranju	318—320

List izhaja v začetku vsakega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Vlado Rojec. Uredniški svet: Debevec Leopold, dr. Kocjan Leon, Lampe Jože, Raič Slavko, Robida Franc in Žunko Ivan. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-298.

RAZŠIRJENOST IN NAČINI RAZŠIRJANJA PRŠIČAVOSTI PRI ČEBELAH

DR. LEON KOCJAN

Ne zapirajmo oči pred dejstvom, da je tudi naše čebelarstvo posredno ogroženo od čebelje pršice in da se ta nalezljiva bolezen, če ne bomo previdni in če se ne bomo odločili za primerne ukrepe, lahko zanese tudi med naše čebele. V zadnjem času se v strokovnih časopisih pogosto razpravlja o akariozi in nujno potrebno se mi zdi, da na to opozorim vso našo čebelarsko javnost.

Že nekaj let potem, ko je bil odkrit povzročitelj pršičavosti, so Združene države Amerike zaprle vse meje za uvoz čebel. Amerika je pred tem dobivala čebele in matice iz Španije, Portugalske in Francije, kasneje tudi iz Nemčije, Avstrije in Jugoslavije. Po vojni je bilo v Južno Ameriko, predvsem v Argentinijo, uvoženih mnogo matic iz zgornje Italije, ki je močno okužena s pršičavostjo, kakor to trdijo v nemških strokovnih revijah. Velečebelarji v latinski Ameriki so zelo zaskrbljeni zaradi širjenja te bolezni. Splošno znano je, da je v Sardiniji umrlo 80 % vseh čebeljih družin zaradi okužbe s pršičavostjo. Precej razširjena je akarioza tudi v Švici, Nemčiji

in Avstriji. Kakor vidimo, se vse naše sosedne države že bore s pršičavostjo.

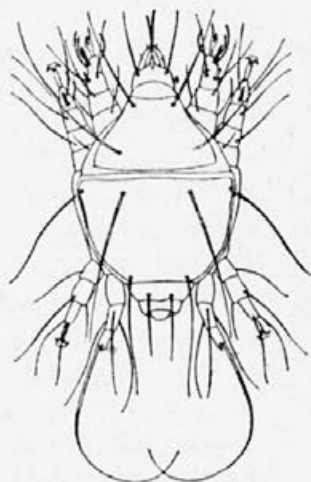
Predsednik Čebelarske zveze za pokrajino Pfalz-Rheinessen je obširno poročal o uspehih in neuspehih, ki so se pokazali, ko so zaprli meje za promet s čebelami, kar naj bi onemogočilo vdor pršičavosti v to pokrajino.

Prof. dr. Zander je pravočasno spoznal nevarnost, ki grozi Nemčiji od pršičavosti, in je že leta 1922 zahteval prepoved uvoza čebel iz inozemstva, kakor so to storili Amerikanci, vendar ta zapora ni imela takega uspeha, kot so ga dosegle Združene države Amerike. Jakob Mentzer, predsednik Zveze v Pfalzu trdi, da je bila tu zapora onemogočena zaradi vtihotapljanja matic, zlasti iz popolnoma okužene Koroške. Deloma pripisuje krivdo za razširjanje akarioze pobeglim rojem iz sosedne Francije, Švice in Avstrije, katerim seveda ni bilo mogoče prepovedati, da bi ne preleteli meje. Pa tudi v tem primeru odpade nekaj krivde na domače čebelarje, ker niso okuženih rojev polovili in uničili, temveč jih prepustili samim sebi.

Kako daleč roji lahko letijo, če jih pravočasno ne ogrebemo, v Nemčiji dolgo časa niso vedeli. Leta 1951 pa so sistematično pregledali roje v vseh okrajih. V zimskih mesecih so družinam, ki so iz teh rojev nastale, odvzeli čebele in jih poslali v preiskavo. Ta preiskava je pokazala, da so bili predvsem tuji roji, ki so si jih čebelarji prilaistili, ali pa roji, ki so prileteli od daleč, nosilci povzročitelja akarioze. Pri tej priliki so ugotovili okužene panje v čebelnjakih, ki so bili 20—25 km oddaljeni drug od drugega.

Čebelja pršica (*Acarapis Woodi*) se naseli lahko v vzdušnicah delavk, matice in trotov. Skozi dihalno odprtino zleze oplojena pršica v vzdušnico in izleže tamkaj v kratkem času 5—10 jajčec. Iz teh jajčec se v 3—4 dneh izmotajo ličinke, iz katerih se v 2—3 tednih razvijejo pršice moškega in ženskega spola. Sčasoma žive in mrtve pršice kakor tudi njihovi iztrebki tako napolnijo vzdušnice, da jih popolnoma zagatijo, zaradi česar čebele ne morejo več vzleteti. Ko zapustijo panje, padejo na tla in umro. V začetku bolezni, ko še ni mnogo čebel okuženih, ta pojav le težko opazimo. Najbolj zaznaven je v zimskem času, ko se čebele trebijo. Za čebelarja samega kakor tudi za vse čebelarske izvedence nudijo ti prvi očiščevalni izleti edino možnost za opozorilo, da bi utegnili biti gornjemu pojavu vzrok okužba čebel s pršicami. Ugotovimo pa pršice lahko samo z mikroskopičnimi preiskavami, ki jih izvršuje v Sloveniji Veterinarski znanstveni zavod v Ljubljani, Cesta v Mestni log 47.

Če pomislimo, da je v panju s premičnim satjem v zimskem času okoli 10.000 čebel in da spomladi oziroma v prvih poletnih mescih naraste čebelja družina približno na 40.000 do 60.000 čebel, potem bomo razumeli, da je v tem času pri poslanih čebelah izredno težko ugotoviti, ali so umrle zaradi okužbe s pršicami, ali ne. Če najdemo n. pr. med 20 preiskanimi čebelami le nekaj takih, ki imajo pršice v vzdušnicah, je upravičena domneva, da je panj, iz katerega izvirajo mrtvice, močno okužen in da so tudi drugi panji v istem čebelnjaku okuženi, ne da bi bilo treba čebele iz teh panjev še posebej preiskovati. To potrjujejo tudi izkušnje, ki so si jih pridobili pri pre-

Na levi: *S* pršicami okužen del vzdušnic. Na desni: Zelo povečana čebelja pršica (samec)

iskavanju čebelnjakov v pokrajini Pfalz v Nemčiji. Če so n. pr. našli v čebelnjaku z 20—30 panji 5 do 6 okuženih, so bili naslednje leto kljub temu, da so bile vse okužene družine uničene, ostali panji zopet okuženi. Na videz zdrave čebelje družine, ki živijo skupaj z bolnimi družinami, vzbujajo vedno sum, da so okužene. Tudi družine v sosednjih čebelnjakih so sumljive. Če so v kaki občini odkrili prve okužbe s pršicami in so potem žarišče z žveplanjem odstranili, so vedno znova ugotovili, da se je naslednje leto ali čez dve leti v tem ali drugem panju ali tudi v vseh bližnjih panjih zopet pojavila pršičavost. Na drugi strani pa so opazili, da so ostali čebelnjaki, ki so bili samo nekaj sto metrov oddaljeni od okuženih, leta in leta nepri-
zadeti; v njih niso mogli najti niti ene pršice.

Pršice prenašajo v istem čebelnjaku brez dvoma čebele, ki zaidejo iz svojega panja v kak sosednji panj, zlasti pa troti. Nadalje jih

prenaša čebelar z izmenjavo matic, pri združevanju slabičev ali z dodajanjem čebel. Sosednje čebelnjake okužujejo verjetno predvsem troti. S strokovnimi preiskavami so že večkrat dognali, da so troti prava zaletela. Če so jih primerno označili, so jih že po nekaj dneh videli izletavati iz sosednjih čebelnjakov in panjev.

Ker je v drugi polovici pomladi in poleti zamenjava čebel v čebelji družini zelo pogosta, saj je znano, da žive v tem času čebele povprečno komaj 4—6 tednov, je razumljivo, da navadno v okuženi družini znakov boleznih med letom sploh ne opazimo. Čebele umro namreč naravne smrti prej, preden se je v njih mogla bolezen popolnoma razviti. Sedaj nam je popolnoma razumljivo zakaj večkrat močno okuženje družine ne pokažejo med poletjem sploh nobenih znakov pršičavosti.

Po naših pravnih določilih, ki so navedena v Uredbi za zatiranje in preprečevanje živalskih kužnih boleznih, moramo pršičavost zaradi izredne škode, ki jo povzroča, prijaviti na občini oziroma na okraju. Pri nas doslej še ni bilo takih prijav. Kljub temu sem smatral za potrebno, opozoriti našo čebelarsko javnost na nevarnost te bolezni, to pa zaradi tega, ker skušajo nekateri krogi navezati čim tesnejše stike s čebelarji v sosednjih državah, ki so pa vse bolj ali manj okužene s pršicami. Vsaka nepremišljena dobava matic iz teh krajev bi utegnila povzročiti neprecenljivo škodo. Opozorim naj samo še na dejstvo, da so bili v Švici pred nekaj leti okuženi zgolj nekateri obmejni kraji, danes pa je pršica vdrla že globoko v notranjost dežele. Še posebej opozarjam čebelarje v dravski kotlini, da naj bodo previdni pri sprejemanju pobeglih rojev! Roji, ki bi prileteli preko meje, bi utegnili biti okuženi in bi lahko zanesli pršico tudi k nam. Da je ta pršica v sosednji Koroški res močno razširjena, potrjuje tudi članek »Svetovne smeri za razpošiljanje čebel«, v katerem pravi pisec iz Koroške tole: »Za pogosto nastopanje pršičavosti in nose-mavosti v območju kranjske čebele (!?, op. pisca), velja isto, kar je bilo ugotovljeno za temne nemške čebele v njenem območju.« Sedaj pri nas pršičavosti še ne poznamo in tudi letošnje preiskave in poizvedbe v juliju v severnih krajih Slovenije, ki mejijo na sosednje okužene predele, govorijo za to, da gornja trditev ne drži za južni del območja kranjske čebele. Koliko časa pa bodo čebele tu še kljubovale tej nadlogi, je vprašanje, na katerega ne more nihče odgovoriti.

O ZAZIMOVANJU IN VLAŽNOSTI V PANJIH

JOZE RAC

Težko je reči, kdaj preneha jeseni v družini delo in kdaj se začno zopet čebele prebujati v novo življenje. Prebujati pravzaprav ne moremo reči, ker gibanje v panju sploh ne preneha, ampak se samo omeji. Priprave za spomladanski razmah se začno že v jeseni, ko si čebele urejajo gnezdo. Stari čebelarji trdijo, da po delavnosti in živahnosti družin že jeseni lahko presodimo, kako bodo čebele preživele zimo.

Glavni pogoj za dobro prezimovanje je dobra, zdrava hrana pa tudi mir, ki je čebelam pozimi prav tako potreben kot hrana. Važna je nadalje moč družine, vendar ni bistvena, kakor mnogi trdijo. Dokaj odvisno je prezimovanje od temperature v panju, ta pa je v zvezi z velikostjo zimske gruče. Čim več je čebel, tem lažje ogrevajo prostor okrog sebe. S pregradno desko pa prostor okrog gruče lahko poljubno skrčimo ali razširimo. Zato smemo zazimiti tudi šibkejše družine.

Zgodi se, da najdemo pri nekaterih družinah spomladi plesnive sate v panju, mokre stene in celo led na vratcih. Od kod vse to? Vzrokov za te pojave je lahko več. Če se v jeseni z dodatnim krmljenjem zakasnimo, tako da čebele ne morejo več izločiti iz medu odvečne vode, store to pozimi. V panju se zaradi močnega izhlapevanja zniža temperatura, hlapi pa se kondenzirajo na stenah in satju. Zanimivo je, da naletimo na plesnive sate in vlažne panje največkrat pri slabičih. To si razlagam takole: Peščica čebel ne more ogreti velikega prostora okrog gruče in hlapi, ki prihajajo iz gruče, se z gostijo že v njeni neposredni bližini. Od tod tudi mokre čebele v takšnih družinah. Če pa plodišče skrčimo, se temperatura dvigne, hlapi odhajajo skozi žrelo, pri čemer se ovlaži samo brada, medtem ko ostane notranjost panja suha.

To svojo domnevo naj podprem z izkušnjo! Imel sem navado jeseni slabiče združevati, pa se mi je marsikaj pripetilo, česar čisto nisem pričakoval. Tako mi je na primer umrla preko zime kakšna matica in, ker nisem imel rezervne, sem moral zopet združevati. Lansko leto pa mi je poginilo več kot polovica družin. Zgubo sem hotel nadomestiti s tem, da sem zazimil tudi slabiče. Tem sem skrčil plodišča na pet ali šest satov, srednje močne družine pa sem kar pustil, ne da bi jih zožil. Dokrmil sem nekoliko pozno, vendar so se čebele po dokončanem krmljenju še spreletele, tako da ni bilo posledic. Zadnjič so izletavale 29. novembra in kazalo je vse dobro.

Ko sem letos 29. januarja odprl panje, sem bil presenečen. Pri tistih družinah, ki sem jim bil skrčil plodišča, ni bilo skoraj nič mrtvic in prav nič vlažno dno, pri onih pa, ki so bile jeseni znatno močnejše in jim plodišč nisem skrčil, je bilo vse polno mrtvic, več plesnivih satov in na dnu led. Ko sem te družine mesec dni pozneje pregledal, nisem našel v njih prav nič zalege. Med je bil prevlečen z nekako belo plesnijo in čebele so ga nerade uživale. Družine so bile šibke, čebele slabotne in nekako mokre. Takšne družine se opomorejo le ob izredno plodovitih maticah.

Drugače pa je bilo pri onih, ki sem jim bil plodišča zožil. O plesnivosti in vlažnosti ni bilo sledu, družine so bile sicer šibke, vendar živahne. Pridno so prinašale obnožino ter lepo napredovale.

Lahko trdim, da se morejo ob ugodnih spomladanskih okoliščinah tudi šibke družine razviti v močne in da lahko postanejo do smrekove paše enakovredne onim, ki so bile spomladi neprimerno močnejše. To je videti predvsem pri kranjičih. Ni redek primer, da najbolje napreduje tretjak, čeprav ga je spomladi komaj za dobro prgišče.

S tem nočem priporočati zazimovanja slabičev, ampak hočem le poudariti, kako važna je dobra in mlada matica v družini. Nujno potrebno se mi zdi, da pri šibkejših družinah, ako jih hočemo dobro prezimiti, skrčimo plodišča. Tako reguliramo temperaturo v panjih kakor tudi v gruči sami.

PRAVOČASNA IZMENJAVA MATIC

SLAVKO RAIC

Vsa čebelarska navodila vedno opozarjajo čebelarje, kako naj pazijo, da jim matice med prezimovanjem ne odmro, kajti brezmatična družina ob tem času ni le sama vznemirjena, ampak razburja še sosednje družine s svojim glasnim, otožnim brenčanjem. Pravilna so ta navodila, vendar so vsaj pri nas osnovana na vse prevelikih primerih izgube matic v zimskem času, ko je družinam najteže pomagati. Zakaj bi se temu ne izognili, če se lahko?

Prav te dni sem čital neko poročilo, kjer pisec ugotavlja, da je sredi marca ob prvem pregledu našel družino brez matice in ji dodal rezervno; v drugi polovici aprila pa je ugotovil še kar tri osirotele družine, vendar je mogel pomagati samo eni, ker je imel samo še eno rezervno matico; dve družini je moral pridružiti drugim. Tako mu je po lastni krivdi padlo nekaj družin.

Takih ugotovitev je pri naših čebelarjih spomladi na žalost zelo veliko in si ne morem kaj, da jim ne bi dal kar slabe ocene v spričevalu, in sicer iz dveh razlogov: prvič, ker so jim matice med prezimovanjem sploh padle; to bi se smelo zgoditi le v zelo redkih primerih, ki zanje čebelar ne more odgovarjati (na primer neopazna bolezen ali napaka matice); drugič, ker niso imeli dovolj rezervnih matic; njih število bi moralo biti v vsakem čebelarstvu v določenem razmerju s številom družin, tako da čebelar nikoli ne bi bil v zadregi.

Ne morem razumeti, kako je mogel najti omenjeni čebelar sredi marca eno brezmatično družino, v drugi polovici aprila pa še kar tri. Res je, da so nekateri čebelarji — ne le mladi, temveč tudi stari — pri pregledovanju družin sila nerodni. Nekateri imajo v panjih nenormalne sate z odebelinami in, če se te pri premikanju v panju srečajo, je kaj lahko mogoče, da matico stisnejo. Nekateri pri pregledovanju drže sate poševno ali celo vodoravno in se izgovarjajo, češ da drugače ne vidijo v celice. Vendar se je navpičnemu držanju treba privaditi, kajti pri poševnem kaj lahko pade matica s sata, posebno spomladi, ko začne zopet zalegati; takrat je njen zadek močno odebeljen in je precej težka. Ko čebelar potem drugič pregleduje družino, se čudi, zakaj je brezmatična. Čebele bodo morda nastavile matičnike, toda mlada matica se ne bo mogla sprašiti, če se bo tudi izlegla, ker še ni trotov. Razen tega cepajo pri takem držanju sata vznemirjene mladice trumoma na tla in se niti poleti ne dvignejo, kaj šele v zgodnji pomladi, ko je še hladno. Ne smemo pozabiti, da je takrat vsaka čebela vredna »krajcar«. Pada pa iz celic tudi nezadostno stlačena obnožina in izteče mlada, še vodena medecina. Ko to pišem, ne mislim le na svojega dobrega »mladega« čebelarskega prijatelja, ki sem ga že večkrat opozoril na to napako — naj mi oprostí — ampak na vse, posebno mlade čebelarje. Rad bi jim prihranil nepotrebno jezo in tarnanje zaradi izgube matic. Če nimajo svojih v rezervi, jih iščejo naokoli pri čebelarjih, ali pa moledujejo, če je že čas, za zreli matičniki.

Izkušen, preudaren čebelar spomladi nima težav z maticami. Skozi vse leto budno zasleduje, kako se vedejo in kako zalegajo, kako je z njihovim zdravjem, kakšna je njih konstitucija. Večkrat se namreč zgodi, da čebelar pri pregledovanju družin matico nehote pohabi, da ji n. pr. nekoliko utre hrbet ali zadek. Tu in tam pride matica ob tipalnico ali izgubi nogo, morda celo več nog. Neredko pohabijo tudi čebele svojo matico; krepelijo jo, če se preveč obotavlja izleteti na praho. Pohabljenih matic preudarni čebelarji ne trpijo v panjih. Za-

menjajo jih že poleti ali vsaj jeseni z drugimi, če jih čebele same ne preležajo, kar se mnogokrat zgodi. Zlasti pa mora čebelar paziti na starost matic. Praviloma matice ne smejo biti starejše od treh let. Take, ki se že komaj premikajo po satih, je treba vsekakor izmenjati, če prej ne, jeseni, kajti prav take postanejo navadno plen zimskega časa. Treba je torej voditi natančen račun o starosti matic. Jaz imam na čelu svojih beležk za posamezne panje posebno rubriko za matice, v katero zapisujem podatke o njih starosti in raznih lastnostih. Nekateri matice barvajo, jaz jim prirezujem z ostrimi škarjicami krila, in sicer samo po eno do slabe polovice, kar se na njih prav malo pozna. S tem dosežem dvoje: vem za njihovo starost, ker sem si zapisal datum njihovega rojstva in pristriženja kril, drugič pade matica, če panj izroji — naravnih rojev se izogibam — na tla in roj se vrne. Potem moram seveda pravilno postopati, če nočem, da mi družina znova ne izroji s pevko. Obeh kril nikoli ne prirežem, ker je taka, že naravnost pohabljen matice obupna za pogled, posebno še, če sta krili prirezani nad polovico. Razen tega si matica pri zaleganju pomaga s krili in, če jih nima, je to zanjo ovira.

Nekateri čebelarji hranijo rezervne matice v prašilnikih. Poleti to kar gre, za zimo pa so taki panjički neprikladni, ker so narejeni iz tankih desk, ker čelna stran ni dvojna in zapora zadaj neposredno drži sate. Tak prašilček je torej težko odeti. Najboljši so za ta namen matičnjaki, AŽ-panji, razdeljeni na štiri ali šest predelov; pripravniki so tudi zaradi tega, ker jih lahko postavimo v skladovnico z drugimi panji. Če iz matičnjaka vzamemo matico, lahko preostale čebele združimo z družinico nad njo ali poleg nje. Seveda mora biti matičnjak temu primerno urejen.

Izmenjavanje matic je prav lahko jeseni. Takrat je tudi matic dovolj. Če si nismo sami vzredili zadostnega števila rezervnih matic, jih lahko dobimo pri kranjičarjih. Koliko jih gre jeseni v smrt! In pri tem mnogo odličnih medaric, saj podro kranjičarji ravno najtežje panje poleg najlažjih. Če se s kranjičarjem domenimo, bodimo pri ometanju čebel sami prisotni, da se prepričamo, kakšne so matice. Zapišimo si vse podatke, ki jih dobimo pri čebelarju (starost, krotkost, čistost itd.)! Prav je, če se zmenimo tudi za suhe čebele, ki nam bodo dobrodošle za ojačevanje družin. Vsaka jih rada sprejme, ker imajo navadno doto s seboj. Dobljene matice dodamo tako, da jih s suhimi čebelami vred vsadimo v medišče, pokrito s polo časopisnega papirja. Prej moramo seveda iz plodišča odstraniti dosluženo matico. Žrelo v medišču naj bo zaprto! Tako dodajanje v jeseni je stoodstotno

uspešno in prava igrača. Priporočljivo je še zaradi tega, ker na ta način obnovimo v svojem čebelarstvu kri.

S suhimi čebelami in dobljenimi maticami si tudi lahko uredimo prašilčke. V posamezne oddelke vsadimo zadostno množino čebel in jim nato dodamo matice, ki jih za vsak primer zapremo za 24 ur v matičnice. Potem prašilčke nakrmimo bodisi s sladkorjem ali z medom ali jim damo medene sate. Pri tem pazimo, da je v njih tudi nekaj obnožine. Če ni že prepozno, lahko te matice celo prisilimo k zaleganju, kar po mojih lastnih izkušnjah ni težko doseči.

Če bomo tako postopali, spomladi ne bomo razočarani, odstotek padlih matic pa bo neznamen. Z rezervnimi maticami si potem drugo pomlad lahko že zgodaj ustvarimo nove družine.

STARI ZAPISI O ČEBELAH IN ČEBELARSTVU

(Kulturnozgodovinski in jezikovni drobiž)

JOZE STABÉJ

V Kastelčevih tiskanih in precej obširnih delih je zapisan samo tu in tam kak krajši ali daljši stavek iz čebelarstva ali o čebelah, kakor n. pr.: *Te bogate s' flatkim medom zhibele, nyzh drusiga ne shelè, ampák tu kar fo s' veliko mujo vkúp pres offerti snefle, de vshivajo...*;⁵⁶ *Nai se ferzè taja kakòr vffek per ognì...*;⁵⁷ *Ta dusha... is vfiga more lahku dofezhi Boshyo lubésn, kakòr ena zhibela tá flatki mèd is vfake roshe.*⁵⁷

Leta 1689 je bil natisnjen, žal, v nemščini, prvi doslej znani daljši opis čebelarstva na Kranjskem, ki ga je napisal Janez Vajkard Valvasor (1641—1695) v svojem zajetnem in zgodovinskem delu *Slava vojvodine Kranjske*.⁵⁸ Značilno je, da je uvrstil Valvasor tudi čebele v poglavje *Von allerley Geziefer und Ungeziefer*, t. j. Vsakovrstna golazen in gomazen, kakor so Ofa, Zhèmèrl, Serfhen, Kobilza, Matul, Komar, Paigk itd. ter temu primerno zapisal [v prevodu]: *V deželi*

⁵⁶ Nebeshki Zyl... Vkupai sloshenu skusi Mattia Castelza... Stiskanu v'Lu-blani... 1684, str. 90.

⁵⁷ n. n. m. str. 316 in 406.

⁵⁸ Die Ehre deß Hertzogthums Crain... Laybach, Anno 1689. III. Buch. Das XXXVII. Capittel, str. 454 nsl. in XI. Buch, str. 206. — Slovenski prevodi so v SC XXVIII. l. (1925), str. 120, 121, prevedel Stric Matije. — SC XXXVII. l. (1934), str. 95—97, prevedel A. Zupan. — SC XLIV. l. (1941), str. 103—104, prevedel Jožef Volc. — Mirko Rupel. Valvasorjevo berilo. Ljubljana 1951, str. 83 in 84.

[Kranjski] vidiš različne muhe in mušice. Med njimi imajo prednost čebele. Valvasor je še nekam na drobno opisal, kako ravnajo na Kranjskem s čebelami, kolikokrat rojijo čebele, o kuhanju medice, o medu, vosku itd., kar lahko prebere vsak naš čebelar v spodaj navedenih slovenskih prevodih; glede na to opustim nadaljnje razčlenjevanje Valvasorjevega res znamenitega kulturnozgodovinskega popisa. Škoda, da je zapisal Valvasor v tem sestavku izmed vsega tedanjega čebelarskega in čebeljega slovenskega izrazja, ki je moralo biti že precejšnje in mikavno, edino besedo *Zhèbela*.

V dobi med leti 1691—1705 je zbiral Gregor Vorenc⁵⁹ slovensko besedno gradivo za latinsko-slovenski slovar, ki ga je napisal in skončal v l. 1705—1710.⁶⁰ Med slovenskimi besedami, ki jih je Vorenc zapisoval iz Dalmatinove Biblie, Megiserja in drugih virov že od l. 1691 naprej ob robih latinsko-nemškega in nemško-latinskega slovarja P. Dasypodija iz l. 1592,⁶¹ je napisal Vorenc pri iztočnici *Loculamentum pajn, zhebelni pajn*, kar je še ponovil v posebnem zapisu na notranji strani zadnje platnice. Pri iztočnici *Alueus* je Vorenc pripisal *zhebeln pain. koritu*, a prečrtal je bil prvotni zapis *s'bizhovja korba*. V Vorenčevem rokopisnem slovarju, ki je — z več Vorenčevimi samostojnimi dodatki — po mnenju naših jezikoslovcev tretji znani, a najpopolnejši prepis izgubljenega Kastelčevega izvirnika, beremo pod *Agmen kardelu, voiska, roi*, pod *Alueare zhibelnik, zhibelni pain*, pod *Apes, Apicula zhibele, zhibeliza* itd., torej tisto, kar je tudi v prej navedenem prepisu Kastelčevega slovarja (sign. 169). Potemtakem tudi Vorenc ni zapisal iz svoječasnega slovenskega čebeljega izrazja novih besed, niti je napisal kaj o čebelarstvu, za kar je imel lepo priložnost v dostavkih nazornega pouka na kraju slovarja.

Na koncu 17. in v začetku 18. stoletja, t. j. v razdobju od okrog l. 1690 do l. 1710, je bil najpomembnejši, zelo prizadeven, a hkrati menda edini slovenski književnik Tobija Lionelli—Janez Svetokriški, rojen l. 1647 v Sv. Križu blizu Vipave, umrl 17. oktobra 1714 v Gorici. Svetokriški je napisal 255 slovenskih pridig, ki so bile natisnjene v Benetkah in v Ljubljani v času od l. 1691 do l. 1707 v 5 debelih knjigah četrtinske oblike pod naslovom *Sacrum promptuarium*, t. j.

⁵⁹ Rojen v Kamniku okoli l. 1660, umrl v Ljubljani 26. junija 1730.

⁶⁰ *Novum Dictionarium, feu Lexicon Vniuersale...* Nove beffedne Buque... Slovar hrani knjižnica nadškofijskega semenišča v Gorici, sign. 9155 IV a.

⁶¹ NUK v Ljubljani, sign. 5954 II. E. f. Švicarski humanist Peter Dasypodius (latinski prevod nemškega priimka) je bil rojen okoli l. 1490, umrl je l. 1559. Prva izdaja njegovega zelo znanega slovarja je izšla l. 1555.

Sveti priročnik;⁶² vse knjige imajo skupaj 2794 strani slovenskega besedila in še 103 strani raznih drugih latinskih in slovenskih zapisov.

Kakor je vsako pisano ali tiskano delo najzvestejša podoba ter natančen odsev svojega časa, tako se kažeta v pridigah Svetokriškega ne le vera in nabožnost na Slovenskem v času od okrog l. 1670 do l. 1707, marveč je v njih posebno bogata zbirka kulturnozgodovinskih, jezikovnih in drugih prič ter podatkov iz tiste dobe. Spričo tega pogledjmo, kako je v teh pridigah s čebelarstvom.

Svetokriški navaja že takoj v začetku I. dela iz l. 1691 (fol. 9 b) med primeri za izgovarjavo posameznih črk v slovenščini besedo *zhebella*. V ostalem pa je pisatelj pokazal svoje na splošno vsakdanje kakor tudi občeznano pojmovanje o čebeli in s tem posredno vsaj nekoliko tedanjo raven čebelarstva med slovenskim ljudstvom, čeprav nam kakih nadrobnosti ni povedal. Tu sem zbral le najpomembnejše primere, v katerih govori Svetokriški kaj o čebelah; ker pa so ti primeri med prvimi najzgodnejšimi in nekoliko obširnejšimi slovenskimi besedili o čebelah in še niso bili posebej objavljeni, mislim, da je prav, da jih je nekaj več. Torej:

*Sakaj ofse te druge nesrezhe tiga sveita prefs Bosijga reshajna, fo raunu... kakor ena zhebela prefs shella.*⁶³

*Raunu kakor ta rosha dà mèd zhebellam, strup pak paykam... Glihi vishi ta S. Sacrament je rosha...*⁶⁴

*...vij veifte de vafhe ferze ie mehku kakor vufik...*⁶⁵

*Taku de en takorshen duor [eniga krajla] se more perglihat enimu zhebelskimu pannu, v'katerem ofakatera zhebela ima svoje opravilu pres pozhitka...*⁶⁶

*Na tem svejti je potrebnu, de v'fih rezhejh, katere je G. Bug ftuaril ima biti en Gospodar... Na semli tudi mej shivali vidimo, inu vejmo de fò Firшти, inu Capitani. Zhebelle imajo svoja Krajla. Tize imajo Postojno [= orla], sveriazhina ima leva...*⁶⁷

*Jeft fizer malu, ali cilu nezhe ne darshim na fajjne, inu shtimam fa norzhie, kar nekateri od sain pisheio, namrezhe de... Kadar se saina od zhebiliz, de bo dobizhik imel... Lete fo fabule, inu babie vere.*⁶⁸

⁶² Dobra izbira iz teh del je izšla v knjigi *Sacrum promptuarium* Janeza Svetokriškega. Izbral in uredil dr. Mirko Rupel. Ljubljana 1937.

⁶³ I, 36.

⁶⁴ I, 118, 119.

⁶⁵ II, 514.

⁶⁶ III, 169.

⁶⁷ IV, 64.

⁶⁸ V, 79.

...ena goishna shena nei obene frezhe s'zhibelami imela... [inu] poštavi ven pan ta sveti Vblat [= óblat], ter vsak dan je shlishala de te zhibele so peile v'taistem pani, odpre ob svoim zhaffi ta pan, ter naidi de zhebele s'zhiftiga v'fika so bile sturile eno Capellizo, inu kakor en Altar, na leta pak sò bile poštavile Sveti Vblat, okuli taiftiga so stale te zhibele, inu pò svoi navadi sò peile, inu Svojga S[t]uarnika zhastile: Glihi vishi vy verne dushe danas ste meni naprei pershle kakor lete pohleune zhibele...⁶⁹

...je tebi sgodi kakor zhebelli, katera zhloveka vbode, de ga saboli, ona pak leben [= žioljenje] sgubi...⁷⁰

...Alexander Macedonski Krajl je bil odgovuril Dariufu Persian-skimu Krajlu, katiri polovizo Krajlestva je hotel njemu dati, de: Caelum non patitur duos soles, nec unum Imperium duos Reges [= Nebo ne trpi dveh sonc, ne ena država dveh kraljev]. Inu cilu zhebele v' svoim painu nemorio terpeti dua Krajla, sakaj Sveti Hieronymus je djal, de kir je veliku Gospodariou, nemore myr biti.⁷¹

Svete Basilius je dial, de vy imate sturiti, kakor sturi Krajl teh zhebel: kadar hozhe, de bi njegove zhebele sazhele med vkupai snafhat ner poprei on is paina sleti, ter yszhe per roshizah med, kadar te druge zhebele exempel svojga Krajla vidio, tudi one sa nym gredo is paina, ter raunu kakor vidio svojga Krajla med vkupai sberat, v'tei vishi tudi one ga sberaio, inu vkupai snashaio: Kir Svete Basilius perloshi, de njemu se sdy, de Svete Duh je Ozhetom, inu Matteram, Gospodarjom, inu Gospodiniam, tem vishishom. inu Duhounom sapovedal, de se imaid vuzhiti od zhebel, rekozh: Vade ad apem, & disce quomodo operaria est, operationes quoque quam venerabilem facit.⁷²

Med vsemi navedenimi primeri bodo naši čebelarji pozorni najbolj na tedanje mnenje glede izletavanja matice na nabiranje meda. Čeprav je Janez Svetokriški vzel razmeroma precej prilik in prispodob

⁶⁹ V. 366, 367.

⁷⁰ V. 404.

⁷¹ V. 504.

⁷² V. 588. — *Pojdi k čebeli in se uči, kako je delavna in kako častivredna dela opravlja.* — Svetokriški navaja za vir Prov. c. 7, t. j. 7. poglavje Pregovorov. V vulgati in njenih prevodih pa n. n. m. ni tega navedka, niti je vobče znan v sv. pismu. Zdi se mi, da je Svetokriški zamenjal mravljo za čebelo in prikrojil kar po svoje mesto iz Preg. 6, 6.—8. vrsta, ki se glasi v latinščini: *Vade ad formicam, o piger, et considera vias eius, et disce sapientiam...* t. j. *Pojdi k mravlji, o lenuh, in ogleduj njena pota ter se uči modrosti.* — Septuaginta, t. j. najstarejši grški prevod sv. pisma starega zakona, ima namesto formicam n. n. m. res *τὴν μύρμηκα* (čebela) in morda je sestavil Svetokriški besedilo po kakem takem prevodu.

iz čebelarstva, je kljub temu vendarle opustil veliko priložnosti, kjer bi bil lahko nadrobneje govoril o čebeli in čebelarstvu. Posebno v pridigah, ki so natisnjene v II. delu, se mu je kar ponujalo, da spregovori še kaj o čebelarjih in čebelarstvu, kakor n. pr. v pridigi, kjer poveličuje kmeta in njegovo delo (str. 182), ko navaja nič manj ko 60 svetniških varovancev za posamezne stanove, a za čebelarje ne pove nobenega (str. 194, 195), ko govori o naravnih lastnostih živali (str. 289) itd. Vendar kakor že bilo, vsekakor je in ostane doprinos Janeza Svetokriškega med zgodnjimi slovenskimi zapisi o čebelah vreden, da se primerno upošteva.

Prvo slovensko popolnoma zase zapisano kratko besedilo o čebelah — kolikor vemo do zdaj — je v našem slovstvu resda poznano, a ni še bilo obravnavano posebej. Gre za kratek rokopisni prevod, ki ga je napisal po 18. IV. 1712, lahko pa tudi že prej, Janez Adam Gaiger — p. Hipolit⁷³ v 75 strani obsežnem dodatku k *Dictionarium trilingue*⁷⁴ po *Supplementum Indicis Vrbiium, Regionum etc.* Ne v začetku, kjer se začne Váblenjë k'vuku, ne na kraju, kjer se konča Slovénfki Regífhèt, niti kje drugje pa Hipolit ni omenil, da je njegovo mikavno pisanje — razen nekih malostnih sprememb — dobeseden prepis latinskega in nemškega besedila ter le-tega slovenski prevod tedaj zelo znamenitega in znanega dela Joh. Amos Comenii: *Orbis Senfualium pictus*. Slovenski Hipolitov zapis o čebelah je nastal torej po naključju in ne z njegovim osebnim posebnim hotenjem.

V latinsko-nemško-slovenskem in v nemško-slovensko-latinskem slovarju je zapisal Hipolit v raznih oblikah nam že do tedaj znane slovenske izraze iz čebelarstva (črpal je iz Megiserja in Kastelca), ne pa tudi kakih novih, ki jih je pri drugih iztočnicah veliko nabral. Pod *Alueare, aluearium* (I/51), *Apes, Apicula* (I/45) beremo: *zhibelína korba, ali zhibélni pajn, zhibélina utta, zhibélnik, ena zhibéliza, zhibéla*, kar še ponovi pod *Bien* in v sestavljenkah v II/29, kjer je pod *Bienwärter* tudi izraz *zhibelár*. Nekoliko obširnejši je le zapis pod *Melligo* (I/365), kjer je Hipolit tolmačil: *ta zvéjtni ali rófhni fhonft, katériga te zhibelize vun fefsájo ta med is taístiga délati*.

Jernej Kopitar (1780—1844) je v svoji slovnici l. 1808⁷⁵ prvi določneje opozoril na Hipolitov rokopisni slovar in na njegov prevod

⁷³ Rojen l. 1667, umrl v Kranju 28. aprila 1722.

⁷⁴ *Dictionarium trilingue ex tribus nobillísimis Europae linguis compositum...* a R. P. Hippolyti Rudolphíwerteníis... NUK v Ljubljani, sign. 182 II. C. a

⁷⁵ *Grammatik der Slaviſchen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark*. Laibach, 1808.

Orbis sensualium pictus, delo, ki ga je izdal češki vzgojeslovec Jan Amos Komenský (1592—1670) v Nürnbergu l. 1657. Da bi mogli bralci Kopitarjeve slovnice sami videti in presojudati izvirna dela raznih starih slovenskih piscev, je natisnil Kopitar v slovnici na str. 88—97 iz Hipolitovega prevoda tudi 5 sestavkov »o poljskem delu, živinski reji in čebelji reji, treh najljubših opravilih Kranjca«. Takó se je torej primerilo, da je bil objavljen med drugimi tudi Hipolitov XLVII. sestavek *Kunfht med délati*, ki je napisan v rokopisu na str. 19 in 20, v Komenskega izvirniku v izdaji iz l. 1686,⁷⁶ po kateri je najverjetneje prevajal Hipolit, pa natisnjen na str. 98 in 99 enako v XLVII. sestavku pod naslovom *Mellificium. — Der Honig-Bau*. Ker pa Kopitarju Hipolitov slovenski prevod ni ugajal, češ da je prevajal preveč suženjsko po nemškem besedilu, je naprosil Kopitar Valentina Vodnika, da mu prevede isto gradivo »bolj v duhu kranjskega jezika«. Zaradi mikavnosti in pomembnosti Hipolitovega prvega samostojnega slovenskega zapisa o čebelarstvu navajam oba prevoda, saj sta kratka.

Hipolitov prevod v rokopisu l. 1712 in (malce spremenjen) natis v Kopitarjevi slovnici l. 1808, str. 92, 93:

Kunfht med délati.

Te zhibéle royé, inu dajó timu róyu eno mázhizo, ali krajlízha. taífti roy, kadàr on hozhe prozh sletéjti, ali pobéjgniti, bo nasáj poklizan is shvénkajnom ene medénize, ali pónve, inu se sapré inu dene v'en nov pajn, korbo, ali zhibélnik. oné naprávlažo sheftvogláfte zélize inu napólnio teífte s'róshnim shonftam, inu délažo medénu fatovjé, s'kateriga ta med vun folsy. tu fuhu fatovjé na ognju reszorénu rata k'vusku.

Valentin Vodnikov prevod 96 let pozneje, natisnjen v Kopitarjevi slovnici l. 1808, str. 96:

Zhebelaría.

Zhebéle rojio, inu rožu dajo matizo. Kader hozhe roj vjiti, zhebelár terkla na brónafto posódo, ga pervabi, inu dene v'panj. Zhebele narejajo pískriže na sheft voglov, jih polnio s'medam inu delajo fatove, is katerih zhebelár med, ali fterd, zedí.

Prasno fatovje, per ognju toplenu, da vofek.

(Dalje prihodnjič.)

⁷⁶ Joh. Amos Comenii Orbis Sensualium pictus... Die sichtbare Welt... Noribergae... Anno Salutis 1686.

ČEBELARSKA OPRAVILA

(November—december)

LEOPOLD DEBEVEC

Z novembrom je nastopila za naše čebele večmesečna doba zimskega mirovanja in brezdelja. Žival se je v panjih dokončno umirila in prvi ostrejši nočni hlad je čebele prisilil, da so se strnile v zimsko gručo. Oblikovale so jo v bližini žrela na tistem delu satja, kjer se je polegel zadnji letošnji rod mladice. Nekatere čebele so zlezle v prazne celice, medtem ko so ostale tesno zasedle ulice med sati; nekje v sredini med mladimi čebelami, kjer je najtopleje, je zavzela prostor matica. Breme zimskih tegob bodo morale v prvi vrsti nositi starejše čebele na obodu gruče; na tej »zimski straži« se menda tudi izmenjavajo. Čebelja gruča ima prostorninskim možnostim svojega bivališča prilagojeno obliko, teži pa k tvorjenju čim popolnejše krogle, to je telesa, ki ima pri največjem obsegu najmanjšo površino in potemtakem tudi najmanjšo ploskev za ohlajevanje oziroma prepuščanje toplote. Takšno najugodnejšo ter za varčno gospodarjenje s toploto nujno potrebno obliko pa more čebelja družina zavzeti le, če ima, kot smo že rekli, v satju pod zimsko zalogo dovolj praznega prostora. Če je vse satje do dna zaneseno z medom ali s sladkorno raztopino, so čebele prisiljene sedeti »na mrzlem«, kakor pravijo čebelarji. V takem primeru ostane družina še dolgo časa nemirna; pri tem otpne in propade mnogo živali. Potemtakem ne ravna prav čebelar, ki jeseni naliva sladkorno raztopino v panje, dokler jo čebele pač jemljejo; enako napako je napravil, če je pri dopolnjevanju zimske zaloge natlačil plodišča s satjem, do dna zalitim z medom, ne da bi pomislil, da more biti v določeni okoliščinah tudi dobrih stvari kdaj preveč. Nikakor pa ne bo škodovalo, če imajo družine hrane nad potrebo v satju nad svojim zimskim gnezdom oziroma za njim. Takšne velike zaloge hrane zaradi boljšega razvoja družin spomladi v poslednjem času celo nujno priporočajo.

Sedaj bomo morali dokončati še zadnja opravila pri čebelah pred zimo. Medišča smo že izpraznili ob nastopu prvega mraza; družine smo takrat tudi zmerno zadelali in odeli. V prvi polovici zime čebelam toplota ni neobhodno potrebna; čim bolj na hladnem sedijo, tem pozneje bodo pričele matice zalegati in toliko manj bo žrtev med čebelami. Če so žrela naših panjev previsoka (nad 7 mm), jih vsaj sedaj opremimo s kovinskimi zapornicami, obrnjnimi na tretje zarezje. S tem smo preprečili, da bi se naselile v panje — na toplo in k bogato pognjenim mizam — miši in rovke, ki so pred zimo pritisnile s polja in travnikov k hišam. Pri čebelah so sedaj takšni nepovabljeni gostje dvakrat nezaželjeni. Tudi v čebelnjaku jim nastavimo pasti ali zastrupljena žitna zrna. Žrela ne kaže preveč zoževati in zaslanjati; zrak naj le neovirano kroži! V panjih, kjer ga primanjkuje, se namreč ustvarjajo pogoji za nastanek vlage, širjenje plesni, večjo porabo živeža in — grižo, a tudi do nose mavosti potem ni več daleč. Brade pri panjih sedaj že lahko privijemo; nanje v zimskem času rade sedajo ptice, stikajo okoli žrel in vznemirjajo čebele. Hkrati smo s tem olajšali čebelam boj z ostrim mrazom in vetrom. Seveda ne bomo pozabili brade odpreti, če bi nastopilo toplejše vreme in možnost za izlet čebel.

Od časa do časa je itak treba podmazati šarnirje pri bradah zaradi rje. jeseni je pravi čas za to; tudi vrata čebelnjaka ne bodo tako neusmiljeno škripala, če bomo podmazali tečaje z oljem ali še bolje z grafitom. Glejmo pa, da jih bomo kljub temu čez zimo čim manj odpirali! Mačke in perutnina naj bi pozimi ne iskale sonca in zatišja pred čebelnjakom; preženimo jim to veselje, še preden so se tega mesta prav privadile. Tudi streho bo treba pregledati in porezati drevesne veje, ki bi v vetru utegnile zadevati ob čebelnjak in motiti zimski mir čebel. Iz istega razloga pozimi ne bomo uporabljali čebelnjaka za delavnico, skladišče lesa ali shrambo orodja; za ropotarnico bo pač treba najti primernejši prostor tudi za poletje!

Čez zimo je čebelam potreben popoln mir, vsak nemir ali ropot v bližini jih odslej zelo moti, razburja in vpliva sploh skrajno neugodno na njihovo prezimovanje. Po vsaki motnji nastane v panjih gibanje, zimska gruča čebel se zrahlja, mnogo čebel se razleze po panju in otrpne. Razburjene čebele po nepotrebnem jemljejo hrano ter si tako prezgodaj in čezmerno obremenjujejo črevesje z neprebavljivimi ostanki. Če se motnje le prevečkrat ponavljajo, postane to za družino lahko usodno. Odstranimo torej skrbno prav vse, kar bi utegnilo mir kakorkoli kaliti, le potem lahko pričakujemo, da bodo čebele dobro prebile zimo, porabile malo hrane in utrpele malenkostne izgube. Dr. A. Büdel* je pri družini, opremljeni z merilnimi pripravami, opazoval učinke in neugodne posledice zimskih motenj. Dognal je, da je že navadno odpiranje čebelnjakovih vrat povzročilo v panju nagel in močan porast temperature in sicer od 8,7° C na 30 in celo na 32,7° C. Na tej višini je temperatura ostala cele tri ure in šele v naslednjih 24 urah je polagoma upadla na prvotno stanje. Povišano temperaturo vzdržujejo čebele s »kurjenjem«, ki ne glede na morebitne druge neugodne posledice zahteva dokajšnjo porabo medu.

Zdaj pa zdaj moramo seveda tudi v poznih jesenskih in zimskih mesecih pogledati k čebelam: prepričamo se kar od zunaj, če je vse v redu, pozneje pa včasih tudi prisluhnemo ob žrelih. Lahno, enakomerno šumenje nam pove, da se žival dobro počuti in ji ničesar ne manjka. Močnejše šumenje pomeni žejo ali brezmatičnost. Družino si zapomnimo; ob primernem izletnem dnevu jo bomo natančneje pregledali in uredili. V milejši zimi čebelja gruča ni tako strnjena, v panju je več gibanja, a t u d i p o r a b a h r a n e je večja; v hudih zimah pa je obratno. Tudi pogostne spremembe vremena in toplote imajo za posledico gibanje v panjih in večjo porabo živeža. Za dobro prezimovanje je najugodnejše enakomerno hladno vreme, ki traja daljšo dobo in brez sprememb. Čim manj čebele izletavajo v prvi polovici zimskega mirovanja, tem bolje je: v panjih vzdržijo brez vsake škode tudi več mesecev in zategadelj smo lahko brez skrbi.

Po zadnjih opravilih v čebelnjaku nam preostane še pregled in ureditev satja, ki smo ga pobrali iz medišč. Prestare, črne, neprosojne, slabo izdelane, s trotovino ali drugače pokvarjene sate bomo o prvi priliki oddvojili, izrezali satje iz satnikov, ga stisnili v kepe ter shranili do kuhe, ko ga bomo pretopili v vosek. Ker je zaloga izdelanega satja posebno za začetnika dragocen zaklad, do katerega se je z muko in žrtvami dokopal, je seveda škoda vsakega sata, ki bi ga moral zavreči. Ker ima časa in potrpljenja na pretek, se izplača, da iz nerabnih ali poškodovanih satov izreže slabe dele in trotovino, iz dobrih

* Schweiz. Bztg 2/1953, str. 103.

delov pa potem sestavi še kar porabne sate. Če bo to opravil dovolj večje in skrbno, bodo čebele potem strokovnjaško dopolnile ostalo in takemu satu niti ne bo poznati, da je bil skrpan.

Preden uporabne sate spravimo v omaro, jih je treba še urediti, da so v naslednji sezoni pripravljeni za takojšnjo uporabo. V prvi vrsti je treba porezati z letvic vse voščene prizidke in s spodnjih letvic odstraniti zadelavino, ki so jo čebele nakacale, ko so pritrjevale okvire k prečnim palicam. Na spodnjih letvicah satnikov se z leti nabere toliko tega blaga, da je prav neprijetno vleči take sate iz panja ali jih vračati. Zaradi sunkov se žival upravičeno razburja in ni čudno, če potem vrača milo za drago. Poznam čebelarja, ki v dvajsetih letih, kar čebelari, še nikdar ni odstranil zadelavine s satov in in okenc ter je zato vsakokrat ves moker in zabuhel, preden spravi nekaj satov iz panja. K svojim čebelam se drzne iti le enkrat na leto, ko mora pač iz »prestižnih« razlogov iztočiti med. Takega vzornega čebelarja seveda ne kaže posnemati!

Na opisani način osnažene sate razdelimo nato po uporabnosti v tri skupine. V prvo odločimo brezhibne mlajše, svetlorumene ali svetlorjave sate brez trotovine, ki so bili nekajkrat zaleženi ali pa sploh ne; v drugo spada svetlorjavo satje deloma tudi s trotovinno in pa brezhibno temnejše, a v tretjo skupino temni, slabše izdelani sati. Sate prve skupine bomo prihodnje leto uporabljali v plodiščih, druge v mediščih, sati tretje skupine pa so še dobri za stranske ali krovne sate v plodiščih; le v sili bomo take sate uporabili tudi za medišča. Prebrane sate bomo nato shranili v omaro, suho klet ali na prepih v podstrešje. Da ga ne bodo uničile voščene večče in njihove ličinke, bomo satje zažveplali. Voščeni večči se sedaj sicer ni bati, pač pa nas lahko neprijetno presenetijo v zgodnji in topli pomladi; zato čebelarjeva čuječnost že sedaj ni odveč. Tudi medene sate — enega ali dva na družino — ki smo jih pri zadnjem točenju pustili za pomlad, shranimo posebej, da jih ne bo treba šele iskati in zbirati, ko jih bomo potrebovali.

V čebelarjevemu gospodarstvu predstavlja vosek razmeroma visoko vrednost in zato je umestno, da med letom skrbno shranjujemo vsak košček sata, izrezan matičnik ali voščeni prizidek. Čebelar, ki dopušča, da se kosi satja vsepovsod valjajo, izpostavljeni uničevanju in veččam, je slab gospodar, a tudi kot čebelar si piše slabo spričevalo, ko sam pospešuje množitev škodljivcev, ki potem napadajo in uničujejo tudi satje v panjih. Sončni topilnik nam je čez poletje dobro služil; s pomočjo »najcenejše energije« smo pridobili precej lepega in čistega voska. Neraztopljene ostanke smo stisnili v kepe in shranili, ker je v njih še precej voska. S kuho voska ne odlašajmo preveč! Za kuho priporočajo mehko vodo, deževnico. Voščine naj bodo dovolj prekuhane, rajši preveč kot premalo. Stiskalnico je treba privijati polagoma. Pridobljeni vosek pretopimo še enkrat in nato pustimo, da se prav počasi ohlaja; tuje primesi se potem lepše izdvajajo in zbirajo v spodnjih plasteh oziroma padajo na dno. Nečisti spodnji del voščene kolača ostružimo nato z nožem. To delo si prihranimo, če s plitvo zajemalko previdno prelijemo tekoči čisti vosek brez usedline v drugo posodo. Šele tako blago je potem dovolj lepo in sposobno za trg oziroma za predelavo v satnice.

V dolgih jesenskih večerih čebelar ne bo počival; krajšal si jih bo z vsakovrstnim delom. Popravljal bo panje ali orodje, zbiral in zažičeval satnike in

podobno. Za spremembo pa bo posegel tudi po primernem čebelarskem berilu, da dohiti, kar je med letom zamudil. Urediti bo končno treba tudi čebelarske zapiske in napraviti letni obračun. V nove »družinske liste« bo prepisal potrebne podatke (posebno o matici in o vseh dobrih ali slabih lastnostih čebel), ki bi bili važni za presojo in oceno družine v prihodnjem letu. Podrobnejše preučevanje zapiskov bo čebelarju skrajšalo marsikatero uro ter ga opozorilo na to in ono, kar bi sicer najbrž niti ne opazil. Zapiski tudi zgovorno pokažejo, katere družine so letos proti vsakemu pričakovanju odpovedale in zakaj, katere zopet so se izredno izkazale, pokažejo pa tudi, da niti najboljša pasma in najdaljši rilčki čebel ne pomenijo mnogo, če ni prave paše ali vremena in še mnogo podobnega. Iz dobljenih podatkov si bo čebelar ustvaril kolikor toliko popolno sliko o preteklem čebelarskem letu, mogoče bo celo dognal, ali je sam kriv svojega neuspeha ali so temu vzrok drugi činitelji. Vsekakor pa bo mnogo lažje napravil primerne zaključke za svoje ravnanje pri bodočem delu in tako od leta do leta postajal samostojnejši, postajal čebelar.

Ob nenehnem opazovanju, zapisovanju in primerjanju zapiskov zorijo njegove izkušnje, ko nekako igraje in mimogrede pronica vse globlje v potrebe in posebnosti čebel, spoznava krajevne, vremenske in ostale prilike, hkrati pa odkriva napake v svojem delu. Od leta do leta potem lažje, gibčeneje in pravilneje prilagodi svoje ukrepe ter način čebelarjenja vsakokratnim potrebam svojih varovank. Čebelje družine, ki so sicer neverjetno prilagodljive in brez hujših posledic prenesejo marsikatero grobo napako svojega gospodarja, čebelar poslej ne bo več brez potrebe mučil z nemogočimi posegi, niti vnašal v panje nemir in negotovost ali s trdo, neobčutljivo roko motil njihov razvoj, pač pa ga pospeševal, kjer bo le mogel. Čebelam bo postal dober skrbnik, podpiral jih bo, kadar bodo odpovedali naravni viri in jih varoval pred sovražniki. Njegova dobrohotna roka bo rajši dajala kot jemala...

Nič zato, če mu kako leto čebele ne bodo mogle nagraditi njegove prizadevnosti, se bodo pa naslednje tem bolj izkazale...

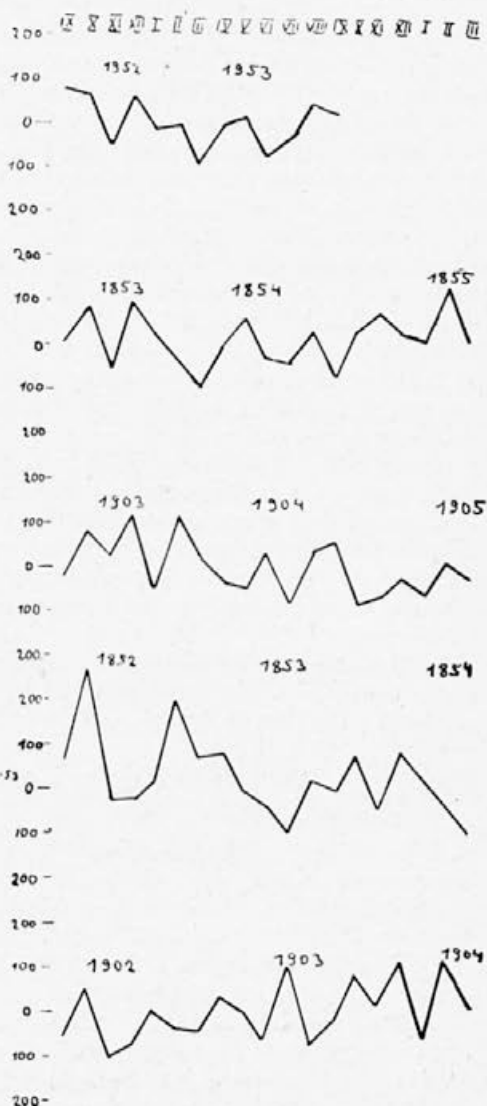
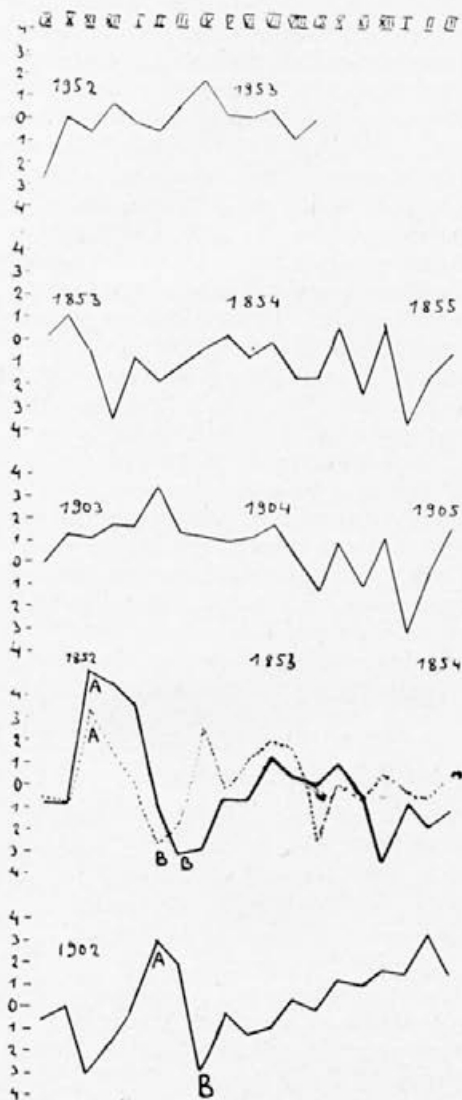
KAKŠNA BO ZIMA 1953—1954

DR. VITAL MANOHIN

Zavodi za dolgoročne prognoze dajejo običajno prve informacije o prihodnji zimi šele v novembru, a dokončno prognozo šele konec decembra. Znanstveniki namreč trdijo, da je mogoče po sedanjem našem znanju opredeliti znake zime šele konec decembra. Zaradi tega velja seveda definitivna prognoza le za januar in februar. Pri tem upoštevajo zgolj strogo fizikalne znake, ki so s stališča teorije povsem razumljivi. K takim fizikalnim znakom spadajo tile pojavi: nad zahodnim Atlantikom je zračni pritisk prenizek, temperatura previsoka; nad vzhodnim Atlantikom pa vlada do največjih višin visok zračni pritisk; poti ciklonov so usmerjene daleč na sever preko Špicbergov; nad vzhodno Evropo in Sibirijo je visok zračni pritisk, nad Afriko in Arabijo pa nizek. Če tovrstna razporedba pritiska progresira v treh mescih od oktobra do decembra, bo zima huda. Obratna razporedba pritiska pomeni milo zimo. Mešana razporedba pritiska obeta srednjemrzlo zimo.

Odklon temperature od 100-letnega povprečja

Odklon množine padavin od 100-letnega povprečja

Eksperimentalno je bil ugotovljen še tale znak: ako je zračni pritisk nad Skandinavijo v oktobru previsok, v novembru pa prenizek, bo zima mila. Obratni primer pomeni hudo zimo. Vsi naštetni znaki tvorijo izraz fizikalnih pogojev za nastop hude ali mile zime. Huda zima nastane, ako ni dotoka toplega zraka z morja in zlasti, če priteka hladni celinski zrak ali zrak s Severnega Ledenega morja. Če priteka zrak s Severnega Ledenega morja preko vzhodnega Atlantika v Zapadno Sredozemlje in od tod nadaljuje pot preko

Alp in Balkana proti severni Evropi, so zime zelo snežene. Dotok toplega zraka z morja preprečuje visok zračni pritisk nad vzhodnim Atlantikom, kar zapira (blokira) pot atlantskim ciklonom, ki se zato odklanjajo daleč proti severu (Špicbergom). Zato se pogosto zgodi, da so zime v Evropi hude, v področju Špicbergov pa mile. Visok zračni pritisk nad vzhodnim Atlantikom nastane zaradi dotoka toplega zraka v zapadni Atlantik. Po zakonu spremembe zračnega pritiska v sorazmerju z višino se mora veter pri dotoku toplega zraka obračati na desno, t. j. v nižinah mora pihati jugovzhodnik, v višinah zahodnik, a še više severozahodnik. Ker so nižinski in višinski vetrovi po vrtincih v medsebojni zvezi (turbulenca), se celotno ozračje zavrti v smeri urnega kazalca, kar povzroči kopičenje zraka, t. j. visok zračni pritisk. Tako torej proizvajajo topel zračni tok nad zapadnim Atlantikom — visok zračni pritisk nad vzhodnim Atlantikom, kar je prvi pogoj za hladno zimo. Druga dodatna pogoja sta: visok zračni pritisk nad zahodno Sibirijo in nizek nad Afriko in Arabijo. Pri takih okoliščinah nemoteno priteka mrzel sibirski zrak v Evropo. Vreme ima nad razsežnimi področji zelo veliko vztrajnost. Če je n. pr. rabila neka situacija za svoj razvoj tri mesece, potem je zagotovljen njen obstoj še najmanj za eno tako razdobje, to se pravi za nadaljnje tri mesece. Znanstveniki potemtakem izrečejo svojo napoved le tedaj, če gre za svetovni proces, za proces, ki je navezan na pretvorbo velikanskih množin energije in tako ne more prenehati v kratkem roku. To vztrajnost vremena torej izkoriščajo znanstveniki za napoved. Vemo pa iz lastne izkušnje, da ima vreme veliko vztrajnost in običajno že po pretoplen decembru sklepamo na milo zimo, kar se po navadi tudi uresniči. Tako je torej z znaki, ki bazirajo na pojavih v svetovnem vremenu. Drugače pa je s klimatološkimi znaki, ki morejo dati važne informacije za mnogo daljši rok, celo za rok več let! Sem n. pr. spada periodičnost hudih zim, ki je razvidna iz priložene tabele.

Seznam hudih zim v 100-letni dobi 1851—1950

1854—1855	čez 50 let	1904—1905	1887—1888	čez — let	—
1857—1858	čez 49 let	1906—1907	1890—1891	čez 49 let	1939—1940
—	—	1908—1909	1892—1893	čez 49 let	1941—1942
1863—1864	čez 50 let	1913—1914	1894—1895	čez 50 let	1944—1945
1875—1876	čez 50 let	1925—1926	—	—	1946—1947
1879—1880	čez 49 let	1928—1929	1900—1901	—	—

V 100-letni dobi je po tej tabeli bilo 20 hudih zim; od teh jih je bilo 16 (80 %) v periodični povezavi s hudimi zimami čez 49—50 let. Ta shema nam razkriva, da bi morala biti huda zima bodisi 1953—1954 (čez 49 let) bodisi v letih 1954—1955. Če primerjamo temperaturo in padavine v predzimskih mescih s temperaturo in padavinami v korespondentnih zimah, vidimo, da nastopi pred ponovitvijo hude zime ponovitev temperaturnih in deloma padavinskih odklonov najkasneje v oktobru. Ta ponovitev je nakazana v grobih obrisih in ni povsem točna. Če bo letos, t. j. pozimi 1953—1954 ponovitev hudih zim iz let 1854—1855 in 1904—1905, potem morajo biti poteki temperature in množine padavin v navedenih treh primerih vsaj od oktobra podobni. Priloženi grafikoni pa kažejo, da ta sličnost obstoji že v prejšnjih mescih. Tudi val visokih (A) in nižjih temperatur (B) iz prejšnjega leta se je ponovil. To

dejstvo bi govorilo v prid domneve, da se bo že letos, t. j. čez 49 let, ponovila huda zima cikla let 1854—1855 in 1904—1905. Podrobni pregled teh zim je pokazal, da je bil v obeh primerih december še mil, tako da se je huda zima omejila le na januar in polovico februarja. Februar je bil hkrati zelo snežen. Januarski mraz pa ni bil preveč stalen, ker je bil dvakrat prekinjen z odjugo. Kljub temu je bila celotna zima huda, ker je bil mraz v periodah od 8 do 12 dni izredno hud.

Ker smo šele v začetku oktobra, še ni dokazov za pravilnost te domneve, t. j. da se bo že letos ponovila huda zima iz cikla 1854—1855 in 1904—1905. Treba je počakati z napovedjo vsaj do srede novembra. Tedaj se bodo pojavili tudi prvi fizikalni znaki iz svetovnega vremena. O tem pa nameravam poročati v decembrski številki.

Ljubljana, 1. oktobra 1953.

ČE IMA PREVAŽEVALEC SMOLO

IVAN ZUNKO

Že pozimi smo se manjši čebelarji tukajšnjega društva zbrali in se svetovali, kam bomo zapeljali spomladi svoje muhe, četudi do tedaj še nismo prevažali. Nekateri člani društva Šentlovrenc na Dravskem polju so imeli pri nas čebele na resi, pa smo se z njimi dogovorili, da jih bomo postavili k njim v Strnišče na akacijo. Veliko je bilo naše začudenje, ko so nam na formalno prošnjo dovoz sicer dovolili, vendar zahtevali od panja 25 dinarjev takse. Kako so prišli do tako dobičkanosnega navdahnjenja, nam še danes ni jasno, ko vendar mi njim nismo ničesar računali. Ker nam ta visoka pristojbina nikakor ni šla v račun, smo sklenili, da si poiščemo pasišče drugod. Preorientirali smo se na Beltince. Društvo Murska Sobota smo prosili, da nam dovoli postaviti čebele v okolici Beltincev, kamor jih skoraj vsako leto vozi državno posestvo Ponoviče, ali vsaj v gozdu Orlovščak, ki pa je precej oddaljen. Toda odgovora ni hotelo biti od nikoder. Ker nismo mogli več čakati, smo 20. maja naložili čebele na postaji Litija skupno s čebelami posestva Ponoviče: privatniki kakih 60, posestvo pa 100 panjev. Šef postaje nam je šel zelo na roko; poskrbel je za primerne vagone v zelo kratkem času ter nas poslal ob 22,30. uri z zbiralnim vlakom v Zidani most, kjer naj bi počakali osebne vlaka, ki odhaja opolnoči iz Ljubljane. Na manjših postajah, namreč osebni vlak ne sme delati zamude s priključevanjem vagonov. In tukaj se je začela naša smola, ki nas ni zapustila vse do vrnitve domov.

Zbiralni vlak je izredno dolgo postajal na vmesnih postajah, v Zidanem mostu pa nas je potegnil daleč mimo signala proti Rimskim Toplicam in potem — dolgo časa vse tiho je bilo. Bili smo tako daleč izven postaje, da je v temi peš med tiri niti v pol ure ne bi dosegli; tudi nismo bili več za strojem kakor prvotno, temveč v sredini dolgega tovornega vlaka. Kar se primaje ob vlaku svetilka — mlada uslužbenka popisuje vagone. Na naše zaskrbljeno vprašanje, kaj bo s čebelami, pravi, da gremo naprej z osebnim vlakom. Njen

odgovor bi nas bil pomiril, če bi se ura prihoda potniškega vlaka tako naglo ne bližala. Naš vlak začne prav počasi riniti nazaj in kmalu se znajdemo na tirih proti Zagrebu. Takoj interveniramo v prometni pisarni. Telefonski pogovori sem in tja! Končno prejmemo jasen odgovor, da ima potniški vlak že odhod in da zaradi naših dveh voz čebel ne bo delal zamude. Noben protest ni nič zalegel. Ker je medtem potniški vlak že sopihal s postaje, je bilo vsako nadaljnje prerekanje nesmiselno. Pozneje nas je neki tovorni vlak vlekel v Pragersko, kamor smo prispeli ob 9. uri, ko bi morali biti že v Beltincih. Šef postaje nam je pojasnil, da gremo naprej s prvim potniškim vlakom, to je ob 15. uri. Kakor nalašč je bil ta dan izredno soparen; ker pa so bili prejšnji dnevi razmeroma hladni, smo opustili pred odhodom razne ukrepe za zavarovanje čebel pred vročino. Družine so okrog poldne že pošteno brenčale in plesale. V vagonu je bilo kakor v peči, mi smo pa nosili vanje mokre veje za zaslanjanje panjev, polivali tla z vodo, s ponjavami delali prepih in ne vem, kaj še vse. Posvetovali smo se, če bi jih razložili in odprli. Ker pa bi s tem izgubili še en naslednji dan paše, ki se je že pričela, in ker se je nebo pooblačilo ter se je pripravljalo k nevihti, smo se odločili, da ne razložimo. A smo ga pošteno polomili.

Še nikdar nismo tako težko pričakovali 15. ure kakor ta dan. Nevihta ni prinesla ohlajenja ozračja in vso pot do Beltincev smo najbolj šumeče panje nosili k vratom na prepih. Na namembni postaji, kamor smo prispeli ob prvem mraku, nas je čakal traktor z dvema prikolicama in nekaj delavcev. Seve nas je čakal že dopoldne. Najprej smo naložili 80 panjev ponoviškega posestva z namenom, da jih odpeljemo na odobreno pasišče pri Beltincih, ostale pa smo nameravali prepeljati kasneje naravnosti v Orlovščak. Ko se traktor čez kako uro vrne, povedo delavci, da je akacija v Orlovščaku pozebla. Kaj sedaj? Odločili smo se, da jih postavimo k prvi skupini. Vso noč smo na nekem obširnem pašniku skladali panje v skladanice, in sicer zmešano ne glede na lastništvo: nismo jih utegnili odbirati, ker se je mudilo odpreti. Odpirali smo jih ob prvem svitu, to je okrog 2. ure, uporabljali pa smo pri tem grebljico, da smo lahko pri močnih panjih izgrebli mrtvice in tistim nekaj živim čebelam, kar jih je še ostalo, pomagali na plan. Kjerkoli je bil potem na tleh kak večji kup mrtvic, tam je gotovo stal moj panj. Slabše družine ostalih tovarišev so prevoz dobro prestale. Veliko mrtvic je bilo tudi pred panji ponoviškega posestva. Ti kupi so na večer že znatno zaudarjali. Mnogo čebel, ki so še izletavale, pa smo našli kasneje mrtvih v travi in na strehah panjev, kjer so bile posebno vidne. Popolnoma zadušil se nam vendar ni noben panj.

Takoj po dovozu so že pričeli prihajati na obisk čebelarji — domačini. Takse tukaj niso zahtevali, zahtevali so le, da moramo s čebelami čimprej proč. Ostala naj bi na pasišču samo polovica panjev ponoviškega posestva. Obiskal nas je tudi predsednik tamkajšnje družine. Ko sem mu pokazal kupe mrtvic in mu pojasnil, da naše čebele domačim pač ne bodo delale škode, ker so mrtve, je rekel: »Bog vas je kaznoval, kaj ste pa prišli nepozvani!« Ko je nam Kranjcem sicer v prijaznem razgovoru še drugače posolil pamet, se je zelo vljudno poslovil od nas, vendar z energično zahtevo, da moramo s čebelami proč. In res, v mraku smo že spet tvorili.

Sočustvoval je z nami edino čebelar Otokar Erjavce, dimnikarski mojster iz Beltincev. Bil je skoraj ves dan pri nas. Poiskal nam je drugo pasišče, nam zvečer celo pomagal nakladati panje in nam bil sploh v vsakem pogledu na roko. Upam, da ga je tudi njegova čebelarska družina za to »pohvalila«.

Nismo se še dobro oddahnili na novem pasišču ob Muri, kjer je bilo le malo domačih čebel, tujih pa zaradi oddaljenosti sploh nič, že dospe od društva Lendava strog dopis: »Čebele odstranite v 24 urah, sicer bodo odstranjene na vaše stroške!« Nevede smo namreč zašli iz področja društva Murska Sobota na področje društva Lendava. Čebelar posestva Ponoviče, tovariš Dražumerič je s kolesom odhitel v Lendavo, kjer je pri društvu, ko so uvideli naš težak položaj, vendar dosegel, da so smeje čebele ostati. S svojim lepim nastopom je tudi domače čebelarje nekako pridobil za našo stvar. Na lastni koži smo občutili, kako znajo drugod braniti svoja pasišča pred tujci. Če je kje le pet košev domačih čebel, tujec ne sme blizu. Posebno Kranjci nismo v tistih krajih prav nič priljubljeni. K nam pa vozijo na vrbo, reso in kostanj nemoteno, brez vprašanja ali predhodnega sporazuma z domačimi čebelarji in celo brez obligatnega veterinarskega potrdila, da so čebele zdrave. V bodoče bo tudi pri nas v tem pogledu drugače.

Kmalu potem, ko smo uredili čebele, je začelo deževati. Deževalo je vse do konca itak kratkotrajne paše. Cvetje je porjavelo, treba je bilo misliti na povratek. Naše družine so se pasle komaj dva dni, nabrale pa zaradi oslabelosti niso nič. Da nismo imeli še večje škode oziroma izdatkov, se moramo zahvaliti državnemu posestvu v Beltincih, ki nam je vse prevoze s traktorjem opravilo res po zmerni ceni. Družina mlinarja na Muri, na čigar vrtu smo imeli čebele, je bila z nami zelo prijazna in potrpežljiva. Sploh smo ugotovili, da žive ob Muri dobri ljudje, edino čebelarji se otepavajo tujcev, kar se dá. Ker mlinar ni hotel plačila za stojišče in druge usluge, smo mu ob odhodu podarili čebeljo družino, ki smo jo spravili skupaj tako, da je vsak dal en ali dva dobro zaležana sata. Samo po sebi je umevno, da matica ni manjkala.

Drugega maja smo se odločili za povratek. Ker nočnih vlakov ni bilo, smo morali voziti z vlakom, ki odhaja od tam okrog 10. ure. Že ob 7. uri pa je sonce tako pripekalo, da je bilo treba panje na železniški postaji zaslanjati s strehami. In potem je vse dopoldne naravnost žgalo. Nekje pri Poljčanah smo že odpirali prve panje in izpuščali iz njih čebele. Na neki postaji prihiti k našim vagonom sprevodnik in nas opozori: »Čebele vam uhajajo, zaprite panje!« Bratec, smo si mislili, ko bi ti vedel, kako je s tem uhajanjem. Ni, da bi pravil, kaj vse smo počenjali in kako dolga se nam je zdela vožnja do Litije. Na domači postaji so nas k sreči že čakala vozila. Ker je ploha ohladila ozračje, smo kar mirne, četudi domala popolnoma prazne panje postavili v čebelnjake.

Iz vsega tega sledi:

1. da je bilo nujno potrebno, da je Zveza dala svoje Pojasnilo o pristojbinah za pasišča (glej Slovenski čebelar, št. 6/1955);
2. da izven Ljubljane in drugih večjih postaj skoraj ni mogoče priključiti vagonov s čebelami k potniškemu vlaku;
3. da je treba čebele prevažati samo ponoči, čez dan pa v primeru vročine panje kjerkoli razložiti in odpreti.

POROČILO ZA SEPTEMBER

V mesecu septembru je bilo vreme pretežno lepo in še dokaj toplo, vendar vetrovno. Proti koncu mesca je bilo nekaj prav vročih dni. V prvi dekadi so imeli kraji na Stajerskem in v Prekmurju pomembnejše padavine, medtem ko jih drugod ni bilo. V drugi dekadi sta bili Slovenska Primorska in Gorenjska deležni padavin, v tretji pa Dolenjska.

V prvih dneh je prenehala paša na ajdi. Kasneje so čebele dobile nekaj malega na vrtnih cvetlicah in jesenski resi, v Slovenski Primorski pa so nabirale dalje na melisi, materini dušici in žepku. Zaradi slabe paše so čebele pri večini čebelarjev pičlo založene za zimo.

Lokve — Pribudič: Hladna in močna burja, ki je prevladovala v prvi mesečni tretjini, je čebele silno ovirala pri beri in povzročila, da se jih mnogo ni vrnilo v panje. 9. IX. je začela paša pojemati, 21. IX. pa je popolnoma prenehala. Vse družine so preskrbljene za zimo. 28. IX. smo čebele preselili v domači kraj brez kakršnihkoli izgub.

Prosenjakovci — Murska Sobota: Ajda je nenavadno dobro medila, tako da smo iztočili povprečno po 7 kg medu na panj.

Tinjan — Istra: Čebele so preskrbljene za zimo. Paša na vrisku je trajala do konca septembra.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	dežev.	s sneg.	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Trzič	- 70	- 60	-	- 130	+15.1	26	9	-	194
Preddvor—Kranj	-185	-105	- 80	- 370	+14.4	31	6	-	139
Dražgoše—Škofja Loka	- 80	-190	- 60	- 330	+14.5	17	11	-	135
Tinjan—Istra	+110	- 35	- 45	+ 30	+19.1	29	4	-	250
Moščeniška Draga-Istra	+ 35	- 30	- 35	- 30	+20.1	30	4	-	200
Zerovnica—Postojna . .	-140	- 55	- 45	- 240	+15.0	21	7	-	188
Krka—Stična	+ 20	- 75	- 30	- 85	-	28	7	-	171
Novo mesto	+100	-140	- 50	- 90	+17.2	27	4	-	217
Dragatuš—Črnomelj . . .	+ 20	-185	-190	- 355	+16.5	30	3	-	-
Dobova—Krško	- 80	-	-	80	+14.8	29	2	-	-
Sv. Lovrenc na Pohorju . .	- 70	- 95	- 40	- 205	+16.1	25	-	-	240
Sv. Lovrenc na Drav. p . .	-195	- 65	- 5	- 265	+16.6	29	6	-	219
Donačka gora—Rogatec	-	-	-	-	+15.8	30	6	-	179
Bučkovci—Ljutomer . . .	- 95	-115	- 30	- 240	+16.5	27	6	-	254
Cezanjevci—Ljutomer . .	- 60	- 90	- 30	- 180	+16.2	28	6	-	156
Prosenjakovci-M. Sobota	+290	-170	- 50	+ 70	+16.2	29	7	-	237
Lendava	- 90	-120	- 40	- 250	-	26	5	-	179
Ribnica na Pohorju	90	- 60	+ 10	- 140	-	21	9	-	241
Lokve — Pribudič	+305	+ 10	- 20	+ 295	-	28	1	-	230
Ljubljana	-	-	-	-	+15.9	20	15	-	156
Povprečki	-	--	--	- 149.7	+16.2	26.9	5,9	-	199,1

Krka — Stična: Ko je okoli 5. IX. paša na ajdi prenehala, so začele čebele stikati po sadju in okoli sadnih stiskalnic. Za zimo so zelo slabo založene, tako da bo potrebno izdatno krmljenje.

Cezanjevc — Ljutomer: Ajda je prenehala mediti že v prvih dneh mesca. Nabrani med je bil kmalu porabljen, vendar je tehtnica ostala skoraj na isti višini, ker so začele čebele brati na drugih, kasno cvetočih rastlinah. Za zimo so družine večinoma preskrbljene, le nekaterim rojem bo treba dati nekaj polnih satov iz panjev, ki so nabrali več, kot je potrebno za prezimovanje.

Novo mesto: Ajdova paša že veliko let ni bila tako slaba kot letos. Družine niso nabrale niti polovice zimske zaloge. Ta porazna ugotovitev velja s prav majhnimi izjemami za vse območje našega društva.

Bučkovci — Ljutomer: Z letošnjo pašo so čebelarji našega društva kar zadovoljni, saj so jim čebele nabrale zadostno zimsko zalogo in še točili so, tako da bodo vsaj deloma krili primanjkljaj iz preteklega leta.

Dobova — Krško: Ajdova paša je bila slaba, vendar so nekateri čebelarji točili, kar je pripisovati boljšim maticam ali pa gozdni paši. Na splošno so družine slabo založene z medom, dodati bo treba vsakemu panju 6—8 kg sladkorne raztopine.

Žerovnica — Postojna: Redke so družine, ki imajo po kak kilogram medu. Treba bo izdatno krmiti.

Breg — Tržič: Ajda je popolnoma odpovedala. Ker pa je bila travniška oziroma gozdna paša dobra, imajo družine dovolj medu za zimo.

Donačka gora — Rogatec: 9. IX. so se čebele vrnile s paše, a niso nabrale zimske zaloge. Vsaki družini bo treba dokrmiti 3—4 kg medu. Paša na Ptujskem polju je vsako leto slabša. Vse tako kaže, da se ne bo več splačalo prevažati čebel v ajdovo pašo. Kmetje sejejo vedno več sive in vedno manj črne ajde.

Napajalnik za ameriški panj — izum našega rojaka P. Johna Ferlina

Ali res lipa čebele samo moti? Tukajšnji čebelarji, zlasti starejši, vztrajno trdijo, da čebele na lipah nič ne naberejo, da se na njih samo motijo in zanemarjajo drugo pašo. Res ne vem, kdo jim je to natvezel.

Ko sem se lani nekega jutra zbudil, sem slišal skozi odprto okno močno šumenje na lipi, ki raste tik za hišo. Hitro stopim kar v spodnjih hlačah k lipi, nato pa še k čebelnjaku. Tam je bil vrvež kot ob rojenju. Čeprav je bilo toliko temačno, da nisem razločil čebel na bradah, so bile že vse na delu. Nehote se sprašujem: Ako bi se čebelam res ne izplačal ves ta trud, le zakaj bi se potem mučile za prazen nič? M. G.

Med od suše. Ko sem se zadnjič vozil z vlakom, sta se ženi dveh rudarjev ravno razgovarjali o medu, ki da ga kupita vsako leto od istega čebelarja. Pa pove prva, da ga je morala lani kupiti pri drugem čebelarju, ker je imel med čebelarja, pri katerem ga je navadno kupovala, grenak okus. »Najbrž je bil ponarejen«, je dejala, a ji je druga ugovarjala, češ da med ni bil ponarejen, ker pozna tistega čebelarja kot zanesljivega človeka, da pa je letos (to se pravi lani) ves med grenkega okusa, ker je bil pač nabran ob hudi suši. Ker čebelarja, ki sta ga omenjali, dobro poznam, mi je bila stvar takoj jasna. Čebele so imele pašo na domačem kostanju, čigar med ima vedno nekoliko grenak okus. Dolžnost čebelarja prodajalca je, da stranki pojasni lastnosti posameznih vrst medu in da ne prodaja kostanjevega, ali kakega drugega, manj vrednega medu za cvetličnega.

Gospovetski

Čebelji strup proti raku. Ze od najstarejših časov velja čebelji pik kot izvrstno zdravilo proti revmatizmu. V bližnji bodočnosti pa se bo nemara pokazal še z mnogo bolj koristne strani. Ze pred vojno so zdravniki domnevali, da je neka odvisnost med čebeljim strupom in

rakom. Ze takrat sta zdravnika dr. Ivanovič in dr. Šakovič poslala akademiji znanosti v Parizu spomenico, v kateri poudarjata, da je rak po njunih ugotovitvah med čebelarji zelo redka bolezen. Vsak čebelar, ki se ukvarja dalje časa s čebelami, prejme nešteto injekcij čebeljega strupa. To je napatilo oba zdravnika, da sta začela preizkušati, ali učinkuje čebelji strup proti raku ali ne. Vbrizgavala sta ga kuncem, ki so zboleli za rakom. Po vsaki injekciji se je pojavilo vnetje in dokler je deloval čebelji strup, so ostale rakaste tvorbe neizpremenjene. Kakor hitro pa je učinkovitost strupa pojenjala, je bolezen spet napredovala. Če sta s preiskovanji nadaljevala in s kakšnim uspehom, mi ni znano.

Fr. Vrčko

Preprost topilnik. Sončni topilnik s kamnito ploščo je menda ideal vsakega čebelarja, ima pa to napako, da se šipe rade pobijejo in da deluje samo ob sončni pripeki. Tudi meni je bil topilnik uničen, nakar ga nisem več obnovil, pač pa sem »pogruntal« čisto preprosto pripravo, ki je mnogo boljša od kateregakoli sončnega topilnika in ima še to prednost, da je poceni. Obstoji pa iz navadnega emajliranega lonca poljubne velikosti in cedila iz bele pločevine. V lonec vlijem malo vode, na cedilo nadrobim voščine ali pokrovec, pa hajdi z vsem skupaj v pečico štedilnika! S to pripravo lahko topim voščine ob vsakem dnevnem in letnem času in mi ni treba čakati na sončne žarke. Vročino lahko poljubno reguliram, vendar opozarjam, da ne sme biti prehuda. Dobljeni vosek je prav tako lep, kakor oni iz sončnega topilnika. Namesto lonca lahko uporabiš pri tem tudi kako večjo konzervno dozo, ki pa mora biti vernirana. Znano je, da vosek pozeleni, če pride pri topljenju v dotik z železom, zato je treba paziti, iz kakšne tvarine sta sestavna dela novega topilnika.

Zunko

Edmund Hillary, slavní zavojevalec Mount Everesta, se te dni vrača iz Evrope v svojo domovino — z lordskim naslovom, ki mu ga je za njegove hríbolazke zasluge podelila angleška kraljica, in z ženo, ki si jo je izbral po časopisnem oglasu. Na svoj ženitni oglas je prejel preko 300 ponudb; izbira torej ni bila lahka.

Hillary ni samo izkušen gornik, temveč tudi čebelar velikega kova, morda eden največjih novozelandskih čebelarjev. Saj čebelarji s 1000 panji, ki jih ima razpostavljene v manjših skupinah po raznih krajih Nove Zelandije.

Do svojega 13. leta je živel v mestecu Taukan, 60 km južno od Aucklanda, kjer je njegov oče izdajal lokalni časopis. Tudi oče je bil čebelar in nekaj časa celo predsednik Nacionalne čebelarske zveze Nove Zelandije (National Beekeepers Association of New Zealand). Kasneje se je z družino preselil v Papakuro.

Hillary, ki je sedaj star 34 let, se je začel ukvarjati s plezanjem šele v štiriindvajsetem letu. Kot sam pravi, je začel plezati »samo za zabavo«. Prvi uspeh je dosegel na gori Mt. Cook, kjer je preplezal do tedaj še nezavojevani južni hrbet. V februarju leta 1948 je rešil življenje mladi študentki medicine Ruth Adams, ki se je poizkušala povzpeti na goro Mt. Parouse, a se ji je pri tem utrgala vrv in je zdrknila 60 m globoko.

Mehanično oprraševanje kulturnih rastlin. Ze večkrat smo pisali v našem listu, da ameriški farmarji plačujejo in nagrajujejo čebelarje, ki pripeljejo svoje čebele na njihova polja ali v sadovnjake. Ameriški časopis »Ford Farming« pa v pomladanski številki poroča, da so izumili napravo za opráševanje lucerne, ki opravi to delo veliko bolj uspešno kot čebele. V primeru lucerne, pravi Al Goff, pisec članka, so za uspeh potrebni trije pogoji: 1. cvet se mora narahlo stresti, da odda iz sebe cvetnih prah, 2. pelod mora biti dovolj suh, da se razprši, in 3. prah mora dospeti po zraku do bližnjih cvetov. Stroj za opráševanje je konstruiran tako, da poveča te pogoje. Gumasti valjčki potresejo cvetove, plin butan pa ustvarja topel zrak, ki piha

v cvetne čaše in prenaša pelod. Nekateri farmarji ta novi način opráševanja zelo hvalijo in trdijo, da je pridelek semena dvakrat ali celo trikrat večji kot pri naravnem opráševanju s čebelami, toda čebelarji, ki prevažajo čebele k farmarjem, nimajo strahu pred konkurenco prezgodnjih uspehov mehaničnih čebel. Majhno plačilo za dovoz čebel na farmo bo vsakemu posestniku ljubše kot pa nakup novih strojev, ki jih lahko uporabijo samo enkrat na leto.

XV. mednarodni čebelarski kongres bo v Kopenhagenu na Danskem od 30. avgusta do 4. septembra 1954 pod pokroviteljstvom danskega princa Axela. Organizacijo kongresa je prevzela Danska čebelarska zveza. Vse čebelarske organizacije, ki bodo sodelovale na kongresu s predavanji, filmi ali rezultati raziskavanj, morajo poslati najkasneje do dne 1. decembra 1953 kongresnemu uradu The 15-th International Beekeeping Congress, 28, Admiralgade, Copenhagen K, Danmark izvlečke, obsegajoče največ 400 besed. Predavanja, ki bodo sprejeta, bodo kasneje tiskali v uradnih jezikih kongresa: v angleščini, francoščini in nemščini. Kakor predvidevajo, bodo znašali izdatki za udeležence 100 danskih kron, za njihove spremljevalce pa 75 danskih kron. V to ceno so vračunani stroški za tiskanje predavanj, za izlete, kongresno kosilo itd.

Čebele jedo jajčeca. Da se to večkrat dogaja, so s poskusi dognali na univerzi mesta Ohio v ZDA. Matico so omejili na zelo majhen del sata, Ker ni imela dovolj prostora za zaleganje, je v posamezne celice odložila tudi po več jajčec. Ze čez nekaj časa so opazili, da nekaj jajčec manjka. V enem primeru jih je celo 90 % zmanjkalo. Opazovali so tudi posamezne čebele. Ena izmed njih je zlezla v 35 celic in odstranila jajčeca iz 13 celic. Vse to je storila v manj kot 15 minutah.

Kdo bi mislil? Dr. Gaetano Malagola pravi, da je med ptiči čebelam najbolj nevaren slavec, kralj pevcev. Po več stokrat na dan da leti mimo panjev in odnaša čebele. Lastovica pa da ni preveč škodljiva, ker leta povečini visoko.

POROČILO

o II. rednem občnem zboru
Zveze čebelarških zadrug za Slovenijo

Po 10 minutnem odmoru je tov. Podgoršek prebral kandidatno listo za novi upravni in nadzorni odbor Zveze, ki je bila še spopolnjena z dodatnimi predlogi, tako da je bilo predlaganih za upravni odbor 21 in za nadzorni odbor 6 kandidatov. Ker je bilo treba izvoliti 15 oziroma 5 odbornikov, so delegati pri volitvah, ki so se opravile z glasovnicami, imeli izbiro.

Predlog za 10-letni načrt o razvoju in pospeševanju čebelarstva je občni zbor prepustil v proučitev upravnemu odboru, ki naj ga potem objavi v Slovenskem čebelarju in se po njem ravna.

Delegati iz Postojne, Ajdovščine in Maribora so se pritoževali nad velikimi izgubami čebel (50—90 %) zaradi škropljenja sadnega drevja z različnimi strupenimi preparati ob nepravem času in prosijo za posredovanje pri oblastih, ker se občinski odbori na zadevne uredbe in predpise ne ozirajo.

Tovariš dr. Polič je bil mnenja, da je to že odškodninska odgovornost, ki spada pred sodišče, ker so lastniki kljub opozorilu škropili ob nepravem času.

Tovariš Namar je predložil proračun Zveze za 1955 in sicer: 100 milijonov dinarjev prometa po liniji širokega gospodarskega programa ali pa 50 milijonov dinarjev prometa v primeru linije ozkega čebelarškega programa z dohodkom 10 oziroma 5 milijone dinarjev. Cisti dobiček Zveze bi bil v obeh primerih 300.000 dinarjev.

Po daljšem razpravljanju (delegati Resman, dr. Bratina, Mihelič, Namar, dr. Polič) in pojasnilih, se je večina zedinila za širši plan 100 milijonov dinarjev.

O predlogih in pritožbah je poročal tajnik, tov. Mihelič, in izjavil, da je bila večina predlogov rešena že med razpravo

o poročilu upravnega odbora. Preostane še predlog društva Maribor o zaščiti plemenitih postaj. Gozdne uprave bodo opozorili na važnost medovitega drevja in vrh ter postopnega redčenja gozdov. Tržna nadzorstva naj prepovedo prodajo vrbovih mačic in pomladanske rese. — Bilo je še nekaj drugih manj važnih predlogov, na katere je dal tajnik ustrezna pojasnila.

Predsednik kandidacijske in volilne komisije tov. Podgoršek je za tem razglasil izid volitev. Od 71 delegatov jih je volilo 70; od tega je bilo neveljavnih 5 glasovnic za upravni in 4 glasovnice za nadzorni odbor. V upravni odbor Zveze so bili izvoljeni: 1. Belec Janko, Ljutomer (53); 2. Čmer Vlado, Celje (59); 3. Globokar Ivan, Stožice (46); 4. Grabrijan Niko, Kočevje (47); 5. Ing. Ileršič Maks, Ljubljana (49); 6. Dr. Bratina, Postojna (59); 7. Krmelj Maks, Ljubljana (45); 8. Lampe Josip, Kranj (57); 9. Mavčec Matija, Ptuj (49); 10. Marolt Janko, Stična (47); 11. Močnik Peter, Maribor (57); 12. Podgoršek Rado, Ljubljana (49); 13. Resman Janko, Radovljica (48); 14. Rojcek Vlado, Ljubljana (55) in 15. Tručl Ciril, Murska Sobota (50).

V nadzorni odbor Zveze so bili izvoljeni: 1. Benko Alojz, Murska Sobota (55); 2. Debevec Leopold, Ljubljana (64); 3. Lemont Janko, Postojna (62); 4. Raič Slavko, Ljubljana (57) in 5. Zitnik Jože, Ljubljana (49).

Z javnim glasovanjem so bili nato izvoljeni člani častnega razsodišča: 1. Dr. Polič Svetozar, Grosuplje; 2. Benedičič Valentin, Vižmarje; 3. Mihelič Stane, Ljubljana; 4. Ing. Rihar Jože, Ljubljana in 5. Avšič Maks, Ljubljana.

Prav tako so bili z javnim glasovanjem izvoljeni prisodniki: 1. Bukovec Avgust, Ljubljana; 2. Stefancioza Anton, Rogatec; 3. Kastelic Jože, Grosuplje; 4. Kobal Josip, Ljubljana; 5. Hrovat Anton, Maribor in 6. Murovec Slavko, Tolmin.

Na predlog tov. dr. Poliča so bili nato izbrani trije delegati za ustanovni kongres Zveze čebelarjev Jugoslavije in sicer: tovariši Maks Krmelj, Vlado Rojec in Leopold Debevec.

Novemu upravnemu odboru se naroča, da smernice današnje razprave upošteva kot sklepe občnega zбора.

Med slučajnostmi so delegati zastavili še nekatera vprašanja in prejeli nanje odgovore: Društva morajo biti registrirana pri notranjih odsekih; za družine to ni potrebno. Člani bodo prejeli panje in ostale potrebščine po tistem vrstnem redu, kot so jih naročili. Panje izdeluje 5 delavnic. Ker pa ne zmagujejo naročil, bo treba angažirati za to delo še druge mizarje. Težave pa so z nabavo suhega lesa. Zaradi davkov so na zvezni konferenci zastopniki čebelarjev iz vseh republik zavzeli stališče, da jih je treba znižati na najmanjšo mero oziroma jih sploh ukiniti; obdavčijo naj se le velečebelarji. Naročnina za SC ostane neizpremenjena.

Tov. dr. Polič se je v imenu upravnega in nadzornega odbora ter razsodišča zahvalil zboru za zaupanje, pozval navzoče, da opuste vse osebnosti in prepire ter da vsi složno poprimejo za delo v procvit našega čebelarstva. — Ob 17. uri 50 min. je zaključil občni zbor. (Konec.)
Deel

IZ SEJNIH ZAPISNIKOV ZVEZE

1. seja upravnega odbora dne 17. maja tega leta. Takoj po zaključenem drugem občnem zboru ZCDS se je ob 17.30. uri sestal novoizvoljeni upravni odbor zaradi konstituiranja. Za predsednika je bil soglasno izvoljen tov. Maks Krmelj in za podpredsednika tov. Rado Podgoršek.

1. seja nadzornega odbora dne 17. maja tega leta. Istočasno so se sestali člani novoizvoljenega nadzornega odbora in izbrali za predsednika tov. Leopolda Debeveca, za tajnika pa tov. Slavka Raiča.

2. seja upravnega obora je bila dne 1. junija 1953 ob 10. uri v Ljubljani. Razen tov. Grabrijana in dr. Bratine so

bili navzoči vsi člani upravnega odbora, od nadzornega pa tovariša Debevec in Raič.

K 1. točki dnevnega reda (Organizacijska ureditev Zveze in njene delovne naloge): Po daljši razpravi je bilo sklenjeno, da se delo v Zvezi razdeli v dve veji. Organizacijsko ali vzgojno bo vodil odbor za pospeševanje čebelarstva, gospodarsko ali pridobitveno pa gospodarski odbor. Plačani tajnik izvaja sklepe pospeševalnega odbora, povezuje delo vodij odsekov ter pripravlja material za seje. V gospodarskem odboru opravlja te posle direktor.

Za predsednika pospeševalnega odbora je bil izvoljen tov. Ivo Majcen, za njegovga namestnika tov. Janko Marolt, za člane pa tovariši ing. Heršič, ing. Rihar, Robida, Senegačnik in Vodnik. — Odbor za pospeševanje čebelarstva ima naslednje odseke in vodje:

1. Opazovalna služba — tov. Vodnik.
2. Plemenilne postaje in vzreja matice — tov. Senegačnik.
3. Slovenski čebelar in tisk — uredniški svet; tovariši Debevec, Lampe, Raič, Robida, Rojec in Zunko. Urednik je tov. Rojec.
4. Čebelarska šola in čebelarski inštitut — tov. Mihelič.
5. Izboljšanje čebelje paše — tovariš Rome.
6. Zakonodaja, predpisi — tov. Žitnik.
7. Knjižnica in muzej — tov. Kobal.
8. Predavanja, tečaji, propaganda — tov. Marolt.
9. Čebelje bolezni, zavarovanje čebel — ing. Rihar.

Tajnik — tov. Žitnik.

V gospodarski odbor so izvoljeni: predsednik tov. Podgoršek in člani tovariši Avšič, Čmer, Globokar, Grabrijan, Selevšek in Verbič.

Gospodarski odbor ima tele odseke: 1. Uprava, administracija, računovodstvo, ekonomat; 2. Zunanja trgovina; 3. Komerčni oddelki; 4. Čebelarna; 5. Delavnica Vrhnika; 6. Proizvodnja potrebščin; 7. Buffet; 8. Čego; 9. Kemija; 10. Medica; 11. Transport; 12. Investicijske gradnje; 13. Janšev dom. Odbor za gradnjo Janševega doma: tovariši Belec,

Globokar, Močnik, Namar, Podgoršek in Verbič. 14. Komisija za standardizacijo panjev: tovariši Bukovec, Grom, Jelnikar, Ježek, Mihelič, Namar, Rojec in Žitnik.

Če kdo izmed izvoljenih ne bi prevzel svoje funkcije, bomo na prihodnji seji namesto njega določili drugega člana oziroma vodjo.

V komisijo za sestavo poslovnika pospeševalnega odbora in odsekov so bili izvoljeni tovariši Kobal, Majcen, Rojec in Žitnik; za gospodarski odbor pa tovariši Globokar, Namar, Podgoršek in Žitnik. Obe komisiji naj predložita poslovnik upravnemu odboru v odobritev.

Vsak odbor oziroma odsek mora do prihodnje seje napraviti načrt dela in proračun stroškov.

K 2. točki dnevnega reda (Gospodarska vprašanja, šola, inštitut in drugo):

Na prihodnji seji naj direktor predloži poročilo o finančnem stanju Slov. čebelarja.

Urednik bo za svoje delo prejemal honorar 8000 dinarjev mesečno.

Na čebelarski šoli bomo odprli drugi letnik, ukinili pa tajniško mesto.

Predsednika gospodarskega odbora popoblaščamo, da sam rešuje stvari operativnega značaja, ki ne trpijo odlaganja.

Tekoče gospodarske stvari podpisujeta direktor in odgovorni uslužbenec Zveze, važnejše stvari pa predsednik gospodarskega odbora in direktor.

Sestaviti je treba poslovnik gospodarskega aparata (Čebelarna, Čego itd.), da se uslužbenci ne bodo izgovarjali, da nečesa niso vedeli ali podobno.

K 3. točki (Razno):

Sklepi upravnega odbora bodo objavljeni v Slov. Čebelarju; za pospeševalni odbor jih prireja tajnik, za gospodarski pa tov. Podgoršek.

V zapisniško knjigo upravnega odbora bomo vpisovali le sklepe, zapisnike pa priložili. Na sejah bomo brali le sklepe.

Napraviti je treba načrt za predavanja in predlog za honoriranje predavanj.

O popustu pri nakupu čebelarskih potrebščin, ki naj pritiče članom oziroma društvom, naj gospodarski odbor

pripravi predlog za prihodnjo sejo. Posameznikom naj se popust ne daje!

Gospodarski odbor naj uredi potrebno glede odkupa in prodaje medu (tudi za Maribor), posebno pa naj skrbi, da bo trgovsko poslovanje teklo v redu. Če bi se pokazalo potrebno, lahko tudi izmenja kader.

Osnutek 10-letnega načrta za pospeševanje čebelarstva bomo razmnožili in dobavili članom upravnega odbora, da ga preučijo, nakar ga bomo na prihodnji seji obravnavali.

Seja je bila zaključena ob 15. uri in 15 minut.

DOPISI

OB PETDESETLETNICI USTANOVITVE »ČEBELARSKEGA DRUŠTVA« V KRANJU

Ko smo po 50. letih obstoja našega društva oziroma podružnice »Čebelarskega društva« pregledali sušna in medena leta, ki smo jih doživeli, smo sklenili, da pokažemo ob tej priliki tudi svetu in prijateljem čebelarstva sadove našega petdesetletnega dela. Sklenili smo prirediti v dneh 4., 5. in 6. julija na vrtu

pri »Jelenu« v Kranju jubilejno čebelarstvo razstavo.

Središčna točka razstave je bila končnica z originalnimi podpisi udeležencev ustanovnega občnega zbora, znanih čebelarjev, z datumom 25. avgusta 1903. Med njimi najdemo podpise: Franca Rojine, prvega urednika »Slovenskega Čebelarja«; Antona Znidaršiča, znanega konstruktorja AŽ-panja; Josipa Westra, šolskega nadzornika za srednje šole; I. Stergarja, znanega izvoznika čebel; P. Walterja Šmida, arheologa iz Gradca; J. Spintreja, profesorja iz Kopra; I. Herleta, profesorja iz Kranja; bratov Babnikov, znanih čebelarjev iz Šiške, Jurančiča, priznanega strokovnjaka in čebelarstva pisatelja in še več drugih čebelarskih veličin, katerih večino sedaj že krije črna zemlja. Blag jim spomin!

Nad njo je visel zemljevid kranjskega okraja z vnešenimi sedeži družin, ajdovimi posevki, številom domačih panjev in stojišči, kratko in malo za vsakogar pregleden pašni kataster.

Na posebni mizi je bila zbrana čebelarstva literatura, h kateri so precej prispevali tudi čebelarji z Gorenjske.

Zanimiva je bila zbirka čebelarstva orodja nekdanj in sedaj. Tu si videl staro Bentonovo točilo, ki se je kot prvo pojavilo v okraju in moderno točilo, ki je last »Zveze«. Poleg starih strgulj, izpodrezilnikov, vrš, nosil za panje, matičnič in drugega, si videl novo orodje, ki nam ga je posodila »Zveza«. Staro težko stiskalnico za vosek si lahko primerjal z priročnim sončnim topilnikom.

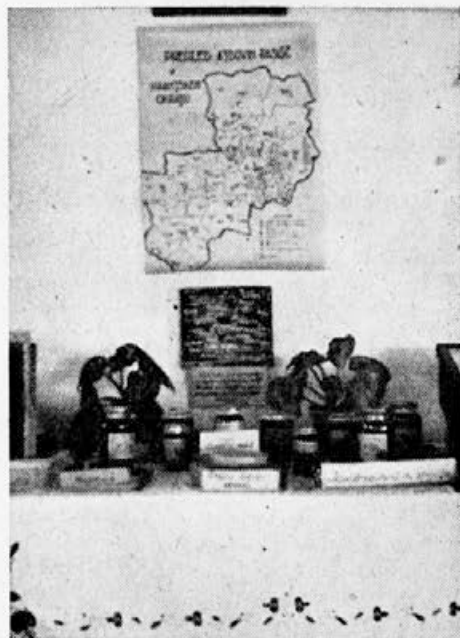
Čebelarje je zanimal razvoj panjev. Prikazali smo jim vse panje, ki smo jih uporabljali v 50. letih — od navadnega kranjiča in koša, dunajčana, droryjevca, gerstungovca, Amerikanca, Konjedičevega in Lackmayerjevega panja pa do raznih tipov sedaj splošno uvedenega AŽ-panja.

Posebno pozornost je vzbudila zbirka starih končnic, med njimi originalne Layerjeve, ki so zvalile kustosa kranjskega muzeja, da jih je celo fotografiral. Najstarejša je imela letnico 1773, mnogo jih je pa bilo takih, ki niso dosti zaostajale za njo.

Zloščljivi čebelnjak tov. Kodrana nas je v zadnjem hipu rešil blamaže, da smo mogli ob hudem nalivu spraviti naseljene panjove naše razstave na varno. Umevno je, da nam ni manjkalo opazovalnih panjev in plemenilnikov, okoli katerih se je gnetla mladina in iskala matice.

Od medenega peciva, ki smo ga imeli v različnih oblikah, sta vzbujala pozornost dva kosa malega kruhka, edinstvena primera naše izumrle narodne umetnosti. Srce in zvezdo, okrašeno z najlepšimi narodnimi motivi nam je naredila tovarišica iz Poženka pri Dražgošah nalašč za ta namen. Le žal, da ne more prenesti tega čuta do narodne umetnosti na mlajši rod in bo z njo izumrla tudi ta panoga umetnosti.

Tam v kotu pa je nekako samevala skupina medovitih rastlin, kakor face-lija, dvoletna medena detelja, japonska sofora, ki smo jih dobili z naše postaje medovitih rastlin, deloma iz drevesnice v Preddvoru, Krasna lanskoletna jabolka naj bi obiskovalce prepričevala, da brez čebel ni sadja. —

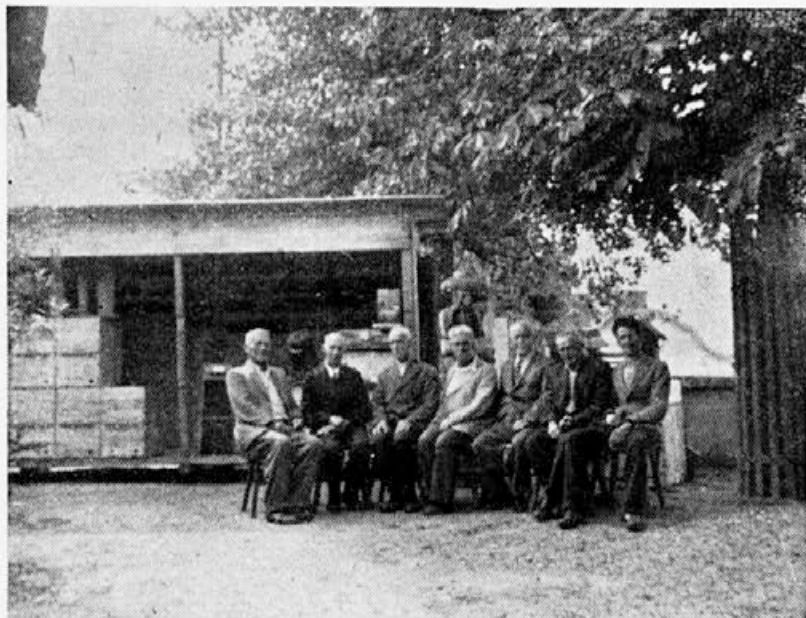

To našo razstavo sta stražila ogromen »Turek« — panj, iz katerega sta izletavali dve družini in silen lev, kateremu so se iz odprtega žrela vsipale čebele, kot bi hotele pričati o nekdanji njegovi slavi.

Mnogo nesebičnega dela, truda in požrtvovalnosti nas je stala ta prireditel. Marsikdo nas je razočaral; spoznali pa smo, da je še nekaj idealizma med na-

vendar ne pod svojimi imeni. S tem so hoteli posebno mlajšim čebelarjem in začetnikom pokazati napredek v čebelarstvu. Kdor je hotel, si je lahko nabavil med po zelo ugodnih cenah.

Po ogledu razstave so prisostvovali obiskovalci predavanju tovariša Vadnala in društvenega predsednika Bizjaka. Tovariš predsednik je nameraval poživiti svoje predavanje s filmom o življenju

Prireditveni odbor čebelarске razstave v Kranju ob petdesletnici društva

šimi okoliškimi čebelarji, ki priskočijo na pomoč, tudi če ne gre samo za denar.

Ko se je po končani razstavi vrnil čebelar k svojemu čebelnjaku, veseleč se moralnega uspeha in obžalujoč materialni neuspeh, je »dni premišljal, ki so bili in na tihem solze brisal«.

KRSKO ČEBELARSKO DRUŠTVO

je priredilo v Brestanici 9. avgusta t. l. skromno, toda lično razstavo, na kateri si mogel videti najnujnejše stvari, ki jih potrebujemo pri umnem čebelarstvu. Predmete so razstavili razni čebelarji,

čebel, kar pa se mu ni posrečilo, ker je bil film ravno tedaj v Beogradu. Medtem ko so se stari čebelarji razgovarjali in mlajši te razgovore z vnemo poslušali, se je razvilo med množico, ki je napolnila prireditveni prostor, živahno razpoloženje. Izborna godba iz Sevnice je to razpoloženje še dvignila. Tudi mladi svet je prišel na svoj račun ob raznih plesnih melodijah.

Prireditel je uspela v moralnem in materialnem pogledu, kar je seveda zaslug tovarišev čebelarjev, ki se zbirajo okrog svojega požrtvovalnega predsednika.

Franjo Vadnal

LISTNICA UREDNIŠTVA

Sotrudnikom! Mnoge drobne in zanimive izkušnje ostanejo širšim vrstam čebelarjev nepoznane iz preprostega razloga, ker marsikaterega čebelarja — po navadi so to ravno najbistrejši opazovalci in najspretnjši praktiki — za noben denar ni pripraviti do tega, da bi jih zapisal. Prevelika skromnost tu nikakor ni na mestu, saj zavira nadaljnje spoznavanje in napredovanje stroke sploh. Dolžnost čebelarskih sosedov, družin ali društev bi naj bila, da takega omahljivca prepričajo o tem, da je treba svoje izkušnje opisati in seveda tudi odposlati na pravo mesto.

Kako pa je treba pisati za Čebelarja? Povsem preprosto in po domače, prav kakor bi pripovedovali stvar prijatelju. Rimljani so rekli: Rem tene, verba sequentur! ali po naše: Drži se predmeta in besede bodo same tekle. Vsako umetničenje je odveč. Potrebnih je pač nekaj besed za uvod, nato pa razumljivo in jasno pripoveduješ, kar si nameraval povedati, in z nekaj besedami ali stavki spis zaključiš.

Clanki naj bodo kratki! Za dobro tiskano stran ali tudi dve je kar dovolj. Dolge spine itak malokdo prebere. Uredništvu vedno primanjkuje krajših člankov iz praktičnega čebelarstva, opisov posebnih postopkov, prijemov in drobnih opažanj pri vsakdanjem delu v čebelnjaku, opisov izboljšav čebelarskega

orodja in pripomočkov, ki so se čebelarjem obnesli in podobnega. Ne hlastajte za učenimi stvarmi in ne trudite se, da bi povedali več in bolj učeno, kot je v vaši moči; majhne in preproste stvari iz vaše neposredne čebelarske okolice so vedno mnogo bolj zanimive. Ogibati se je treba dolgoveznih »storij« in vodenih čebelarskih »romanov« brez pravega dogajanja, ki se piscu morebiti zdijo velezanimivi, imenitni in važni, a so za večino čebelarjev brez pomena in ničesar ne prispevajo k skupni čebelarski stvari.

Pišite s črnilom na polovico pole, in sicer vedno samo po eni strani! Pustite tudi ob strani dva, tri prste širok rob za urednikove dostavke ali popravke! Če pišete s strojem, kar je zaželeno, pišite v redkejših vrstah! Pišite čitljivo, kajti vaš rokopis mora brati več ljudi. Članek mnogo pridobi, če mu priložite lepo sliko (fotografijo), skico ali načrt. Načrti naj bodo napravljeni v večjem merilu, na gladkem papirju in s tušem ali črno tinto.

Povedano velja tudi za društvena poročila, ki jih pošiljate za list. Poročila naj bodo zgoščena in kratka! Tudi s skopimi besedami se lahko mnogo pove! V poročilih o občnih zborih in sejah povejte le, o čem ste razpravljali in kaj ste sklenili, torej le stvari, ki zanimajo vso slovensko čebelarsko »zlahoto« in ne samo nekaj prizadetih posameznikov.

CENTRALNI KATALOG INOZEMSKIH ČASOPISOV V NAŠI DRŽAVI

Da bi prosvetnim in strokovnim delavcem olajšal delo, je sestavil Bibliografski inštitut FLRJ centralni katalog inozemskih časopisov, ki jih prejemale naše strokovne in prosvetne knjižnice.

V tem katalogu najdemo vse potrebne podatke o kakem časopisu, tako n. pr., katera knjižnica v državi ga ima, koliko posameznih letnikov je na razpolago, koliko letnikov je sploh izšlo, pa tudi o posameznih zvezkih kateregakoli časopisa, in to za dobo od početka izhajanja do danes. Kdor želi obvestila, mora za-

radi identificiranja navesti čim natančneje podatke o časopisu (naslov, letnica, zvezek).

Vsa obvestila o inozemskih časopisih, ki jih imajo naše knjižnice, lahko dobe zainteresenti brezplačno od Bibliografskega inštituta, Beograd, Terazije 26/II, poštni predal 20, telefon 25-670.

LJUBLJANSKA DRUŽINA

bo imela svoj redni letni občni zbor dne 6. decembra 1953 ob 8. uri zjutraj v dvorani restavracije »Cinkole« na Poljanski cesti 21. Zavedni člani se bodo tega važnega sestanka udeležili v polnem številu.

